

To so anglejski vojaki, zvani "commandos", ki se spuščajo le v najbolj drzovita podjetja, doslej se vselej z uspehom.

Nemci v skrajnih naporih, da vojno letos odločijo

AMERIŠKO LETALSTVO SE NAGLOMA JAČA V EVROPI, AVSTRALIJI, NA KITAJSKEM IN V AFRIKI. — ANGLEŠKI DEBAKEL V AFRIKI TUDI MORALNO VELIKO ŠKODIL

Moč Zed. držav prihaja vedno hitreje v veljavo in nihče se tega ne zaveda bolj kakor Hitler in njegovi pajdaši. Zato bodo skušali v naslednjih tednih izvojevati odločilne bitke v Rusiji in v Afriki ter vojni položaj tako spremeniti sebi v korist, da čeprav bi Zed. države tudi potem še vztrajale v borbi, bi fašistične kombinacije same ne mogle premagati.

Borba za olje

Nemčiji gre vedno bolj trda za olje. Odločila se je vsled tega dobiti najbogatejše oljne virove v Evropi in Mali Aziji in podvzela v ta namen dve zares veliki ofenzivi. Eno vodi maršal Erwin Rommel, ki je Angleže izrinil iz Libije, jim v enem dnevu iztrgal Tobruk in prodrl že blizu Aleksandrije.

Druga nemška ofenziva je pričetka proti Kavkazu. Z ene strani ta, z druge Rommelova armada, obe proti enemu cilju — do oljnih polj v sovjetskih krajih, v Iranu in v Iraku.

Sovjeti se dobro drže

Nemška armada je pričela ofenzivo v velikem na južnem delu vzhodne fronte že pred par tedni. Pritisk je bil tolikšen, da so bile sovjetske čete potisnjene nazaj, ni pa se Nemcem posrečilo, da jih bi poglani v beg. Maršal Timošenko je nemškim strategom končal iz vsega, kar vemo o ruski armadi na tem kraju fronte dosedaj, je jasno, da je dobro pripravljena. Upoštevati je kajpada i to, da se mora boriti z najperfektnjšo oboroženo silo, kar jih je še kdaj poznal svet.

Padec Sebastopola

Nemcem se je sicer po dolgi ofenzivi posrečilo vzeti prve dni julija sovjetsko pomorsko bazo v Črnem morju — zgodovinski Sebastopol — kar je za Sovjetsko Unijo velika izguba. A bil je oblegan že leto dni in je čudež, kako je sploh mogel vzdržati toliko časa. Nad tri sto tisoč mož ga je branilo tako junško, da jim tudi Nemci priznavajo hrabrost. Nemške izgube na nasakovanjih Sebastopola so ogromne, a hoteli so ga vzeti za vsako ceno.

Sovjetska mornarica v Črnem morju je odšla iz Sebastopola v druge luke, in sovjetsko poveljstvo je uverjeno, da mu bo nadaljno nemško prodiranje možno ustaviti in da bojne mor-

narice sovražnik nikakor ne dobi v roke.

Neprilike s Turčijo

Precej skrb povzroča sovjetski vladi zadržanje Turčije. Z njo je bila Moskva do te vojne v najboljših odnosih. Posebno dokler je živel Kemal Paša. In nedvomno bi se to iskreno nadaljevalo, če ne bi nemški diplomati v turškem glavnem mestu — njim na čelu Franz von Pappen — ne motili turških državnikov tako uspešno kot jih. Dokazujejo jim, da če Rusija zmaga, ji bo morala Turčija prepustiti kontrolo nad Dardanelami, Carigradom in se sovjetskemu vplivu sploh v celoti podvreči. Tako so ustvarili med njimi sumnje, da Moskva res goji take želje, in da je London tajno že privolil v njene ambicije.

Sovjetska vlada si prizadeva te nacijske spletke zavrniti, a zdi se, da ne s kaj posebnim uspehom. Nemci namreč obljubljajo Turčiji, v slučaju zmage, mohamedanske kraje Sovjetske Unije, vpliv v Iranu in Iraku, Siriji, in večjo vlogo v svetovnem koncernu kot pa jo je imela še kdaj po prejšnji svetovni vojni.

Angleži izgubili veliko vpliva

Turčiji sicer ni na tem, da bi Nemčija odločilno zmagala in (Nadaljevanje na 5. strani.)

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Letošnjega 4. julija je bilo na cestah, v kopalščih in pri ravnanju z umetnim ognjem (raketi) uničenih samo nekaj nad 200 življenj, lani na isti praznik nad 500 in leto prej 700. Vzrok je, ker je manj avto na cestah, običajnega prazničnega srečljanja je bilo veliko manj kakor prejšnja leta, in milijone delavcev je četrti julij prebilo pri strojih v tovarnah.

Kitajska je v vojni sedaj šesto leto. Japonski generalni štab je računal, da ne bo vzdržala niti eno leto, potem je mnenje premenil, da bo padla v dveh letih. Milijone vojakov je padlo v tej borbi na obeh straneh in ob enem je bilo vsled vojne ugonobljenih stotisoče Kitajcev med civilnim prebivalstvom. Ob peti obletnici tega konflikta zadnje nedelje je predsednik Roosevelt Kitajski čestital v njenem pogumnem vztrajanju in ji zagotovil, da bo dobivala iz Zed. držav čedalje več podpore. Japonska armada si zelo prizadeva, da bi s Kitajsko odprnostjo že leto opravila in bila potem prosta iti bodisi nad Rusijo, ali se lotiti Avstralije, ali pa vpasti v Indijo.

V Pittsburghu, Pa., je lokal št. 615, unije United Electrical Workers, CIO, vložil tožbo proti eksekutivi svoje mednarodne unije, ker je sklepala pogodbo z delodajalci v imenu omenjenega lokalnega brez njegove odobritve in s tem kršila njegovo avtonomijo. Prizadeti lokal (podružnica unije) hoče od centralne vsled te njene kršitve pol milijona dolarjev odškodnine. Bržkone je to prvi tožbeni slučaj te vrste. Navadno tožijo unije za odškodnino delodajalci. Spori te vrste unijam niso v korist, pač pa odvnetnikom.

V Vichyju se vpliv hitlerizma veča dan za dnem. Pierre Laval je poglavnik vlade neokupirane Francije in deluje za nemško zmago nad Rusijo in ostalimi zavezniki. Da pa se Vichy Berlinu še bolj približa, se prenaša na francosko ozemlje razne nemške naredbe proti Zidom. Tako je francoska vlada 2. julija odredila, da naj zapuste Vichy vsi tisti časnikarji, ki so Zidje po rodu, neglede ali so bili rojeni v Franciji, ali pa če zastopajo tujezemske liste.

Zupan La Guardia je označil, da je v pripravah načrt, ki določa, da bodo morali vsi prebivalci newyorškega mesta dati odtiske prstov, da se jih bo lahko identificiralo v slučaju, da bodo ubiti v napadih iz zraka. Mnogi tej županovski nameri nasprotujejo in vprašujejo, kako naj se s tem sredstvom spozna človeka, kateremu bi bili v takih napadih zmečkani prsti. Originalni odtis bi bil v tem slučaju brez vrednosti.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Naciji "iztrebili" v sedanji vojni že nad milijon Židov

Hitler, smrten sovražnik Židov, se je lotil najprvo njih in marksistov. V Nemčiji in v okupiranih deželah jim je vzel vse, kar so imeli, in jih poglani v ločene taborne, kjer so umirali in še umirajo v trumah.

Radio Berlin je nedavno javil svetu, da je židovstva v Evropi konec in konec bo kmalu tudi "ameriške in angleške demokracije in njune plutokracije".

Židovski kongres v Londonu ceni, da od kar se je pričela sedanja vojna, so bili Židje ne samo izmed vseh najbolj preganjani, nego so dali (sorazmerno z drugimi) tudi največ življenj. Tisoče jih je bilo pobitih na begu, na tisoče obsojenih v smrt, mnogi so od vsega hudega poginili na begu, med njimi par tisoč na morjih, ko so se ladje, polne židovskih beguncev, potopile, še več pa jih je umrlo v črednicah, v kakršne so bili poglani, da so v njih stradali, se nalezli boleznimi, in padali drug za drugim. Omenjeni kongres ceni, da je bilo v sedanji vojni uničenih milijon Židov. Preganjanje proti njim ni še nikjer ponehalo. Na Slovaškem in Hrvaškem se celo postruje. Nad tisoč Židov je iz teh dveh dežel pribežalo na Ogrsko, pa so bili zavrnjeni in so morali nazaj v roke preganjancev.

Kako Anglija pomaga Rusiji

Angliji je veliko na tem, da bi pomagala Sovjetski Uniji kolikor največ mogoče. Sedaj obstoji njena pomoč največ v masnih poletih angleških letalcev na industrialne centre, ki producirajo vojne potrebščine za nemško armado. Dalje angleške bojne ladje spremljajo tovor v sovjetska pristanišča, največ v Murmansk in Arhangel, da ga ščitijo pred nemškimi podmornicami. Vrh tega pošilja Anglija Sovjetski Uniji veliko materijala "na posodo in v najem" (lend-lease). Drugo blago, kot surovine, stroje za industrijo in potrebščine za civilno prebivalstvo pa ji pošilja na kredit, ki znaša dosedaj \$140.000.000.

Delavski zakoni dobra zaščita

Interstate Smelting and Refining Co. v Chicagu je bila obsojena, da mora svojim delavcem — petdeset jih ima upošlenih — plačati nadaljnjih \$2.370. Toliko bi namreč morali dobiti več, če se bi družba držala tozadevnega zakona. Ker ga je kršila, so se delavci pritožili in zmagali.

Po naključju se je pričelo za Wallerjev slučaj zanimati nekaj ljudi, ki delujejo v Workers' Defense league. Zavzeli so se za v smrt obsojenega črnca in tirali obrambo zanj s prizivi skozi do vrhovnega sodišča.

Dve leti je trajal ta boj. Vrhovno sodišče je priziv odklonilo brez razloga.

Governor Virginije je izvršil smrtne obsodbe znova odklonil. Spet je omenjena obrambna liga poskusila vse mogoče, da spravi zadevo še enkrat na vrhovno sodišče. In končno, ko je bilo očividno, da so vsi naporji zaman, je bila poslana deputacija k predsedniku Rooseveltu. Ni bila sprejeta.

A. Philip Randolph, ki je predsednik bratovščine porterjev v pullmanovih vozovih na ameriških vlakih, je rekel:

"Predsednik in vlada Zed. držav je nas zapustila." Randolph, eden najbolj znanih ameriških črncev, naprednjak, mož s socialistično vzgojo, je z omenjenimi par besedami veliko povedal.

Nihče ne more zagovarjati umora. A porota bi lahko, če bi bila pravična, upoštevala okolščine, v kakršnih je bil uboj izvršen. Človek gara, kot pravimo, "za žive in mrtve", in pričakuje od tega saj toliko, da mu bo za hrano njemu in svojem... In če se mu potem pove, da nima ničesar tirjati, pa ga popade ob pomisli na krivico razjarjenost — no, tak je bil Wallerjev slučaj. Dne 2. julija so spustili v Wallerja električni tok in justici je zadoščeno. Toda razmere, radi kakršnih je bil ta zločin storjen, so ostale.

Izjava odbora Jugoslovanske socialistične zveze

SMO v prizadevanjih za premaganje osi, za zlom fašizma in med nami ameriški Slovenci še posebej za osvoboditev slovenskega naroda in za preuredbo njegove države na podlagi naših prejšnjih deklaracij.

V teku prejšnje vojne smo delovali za združenje vseh slovenskih krajev v eno deželo, enako za združenje vseh delov drugih jugoslovanskih narodov in za njih strnitev v zvezno republiko.

Tak program so si začrtali jugoslovanski socialisti že leta pred prejšnjo svetovno vojno in smo mu zvesti ves čas.

V boju zoper imperialistične pogodbe evropskih državnikov zaveznikiških dežel po prejšnji vojni, in med vojno, smo storili kolikor je bilo v naši moči, da bi se vse kraje primorskih, koroških in štajerskih Slovencev, ter vso Kranjsko in Prekmurje strnilo v Slovenijo in ta pa postala del zvezne republike jugoslovanskih narodov.

V teh naporih nismo nikoli odnehali. Vemo, da je naš narod za obnovo Jugoslavije, a ob enem hrepeni, da naj bo nova država v vsakem oziru boljša kakor je bila prejšnja.

Iz tega razloga se narod bori vzlic ogromni premoči osvobodilcev, ne zato, da dobi nazaj stari okoreneli sistem, nego da si izvojuje resnično svobodo. V tem duhu našemu ljudstvu pomagamo in mu bomo v bodoče, kolikor nam bodo dopuščala sredstva in moči.

Na naslov onih, ki ne soglašajo s takimi idejami, a hočejo v imenu vseh uveljaviti svoje, izjavljamo:

1. Nihče, pa bodisi da deluje za en ali drug program, nima pravice, ne mandata, govoriti v imenu vseh ameriških Slovencev, še najmanj pa, da se v njihnem imenu priklanja monarhu in ga "prosi", da naj služi svojemu narodu. Narod ne prosi. Narod zahteva pravice!

2. Kdorkoli, ki pošilja v imenu "300.000 ameriških Slovencev" voščila, čestitke ali prošnje jugoslovanskemu kralju, zavaja njega, njegov režim in v ameriški javnosti pa meče slabo luč na vse slovenske priseljence, ki so se že davno odvadili moledovati milosti ali pa koncesij od vladarjev.

3. Napredno slovensko in drugo jugoslovansko delavstvo je bilo že dolgo pred prejšnjo svetovno vojno za združenje srbskega, hrvatskega, slovenskega, pa tudi bolgarskega naroda v skupno državo na temelju kulturne in politične avtonomije za vsak posamezen narod in na podlagi socialne zaščite za vse, ki se preživljajo z delom, in za njihove družine.

4. Obsojamo klanjanje, ki ga nekateri takozvani veljavni rojaki uganjajo sebi in drugim v posmeh. Ljudje, ki prevzemajo mesta v slovenskih narodnih odborih, bi morali vendar vedeti, da je doba ponižnega moledovanja in prišibanja minila že med zadnjo vojno in da se sedanja borba vrši ne le zoper posledice starega reda nego še posebno zoper kontrarevolucijo, ki je označena z besedo "fašizem".

5. S prošnjami na mladostnega ali kakršnega že si bodi kralja ne bomo osvobodili ne našega, ne nobenega drugega naroda.

6. Sedanja vojna je posledica napačnega miru prejšnje vojne. Odgovorni zanj so oni, ki so skovali popolnoma drugačen red kot pa si ga je zamislil ameriški predsednik Woodrow Wilson. Mi smo podpirali njegov program, kakor smo sedaj za "štiri svobodščine", ki jih je razglasil svetu Roosevelt, in za Atlantski čarter, ki sta ga sklenila Roosevelt in Churchill. Zelimo le, da bi bil njun načrt še veliko bolj določen, bolj zagotovljen, ker bi dobil med narodi, katerim se godi krivica in trpe pod fašističnimi rablji, več zaslonbe in pa volje ter moči za odpor.

Smo za odpravo krivic ne samo med enim, nego med vsemi narodi.

Sedanja vojna je nam nova priča, da demokracija v razmerah kakor so bile do te vojne v svetovnem obsegu ne more uspevati.

Zato smo za vlade iz ljudstva za ljudstvo.

Ali bolj določno rečeno, za uredbo na temelju demokratskega mednarodnega socializma. Ni važno, če (Nadaljevanje na 3. strani.)

Ameriški črnici spet razočarani nad pravico

Dne 2. julija je bila v Richmondu, Va., dokončana tragedija, v kateri je plačal z življenjem črnc Odell Waller. Bilo mu je šele 25. let. Pred tremi leti je bil uposlen pri najemnem farmarju, belopoltnemu Oscarju Davisu. Obema je šlo slabo. Črnc Waller je imel ženo in mater. Vsi trije so delali na Davisovi farmi in plačali, ki so jo imeli dobiti, bi znašala v pridelu, ne v denarju. Tako je na jugu usoda dninarjev, ki jim pravijo tam "sharecroppers".

A časi so bili slabi, najemni farmarji sami so v večini stiskah, pa je Odell Waller nekega dne dejal ženi in materi: Grem na vzhod in si tam poiščem delo. Vidve pomagajte Davisu in pazite, da me ne ukani za moji delež pridelka.

Odiel je v Maryland in tam dobi delo.

Farmer Davis je poglani črnčovo ženo in mater iz barake in Wallerja ogoljufal tudi za njegov delež pridelka.

Waller se je vrnil, zahteval svoje, pričel se je oster prepri, in posledica je bila, da je farmer Davis obležal v krvi. Dniar Waller ga je v razjarjenju ustrelil. Ni vedel, kako in kje si bi iskal pravice, pa se je maščeval na ta najprimitivnejši način.

Tako je bila stvar pojasnjena, ko so farmarja pokopali in morila zaprla.

Sešla se je porota in ga obsodila v smrt. Bedni črnc je bil na obravnavi brez zaščite in porotniki pa ljudje s predsodki. Nikogar ni bilo med njimi, na kogar bi se mogel zanesti.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Čemu prositi "kralja iz naroda", da naj deluje za svoj narod?

Odbor slovenske narodne zveze v Clevelandu se je smatral pozvanim pozdraviti kralja Petra in mu voščiti in njegovem posetu v tej deželi "dobre čase" ali kar že.

Vmes je v tisti pozdrav utaknil nekaj fraz o demokraciji in pri tem 18-letnega fanta, Petra II., PROSIL, da naj deluje "za združenje vsega svojega naroda v večjo, resnično demokratično Jugoslavijo."

Čemu treba "kralja iz naroda" prositi, da naj deluje za tisto ljudstvo, katero mu je za njegovo udobje in vzgojo prispevalo že stotisočake?

Očividno so tisti, ki so pozdrav pisali in podpisali kot "izvoljeni predstavniki ameriških državljanov jugoslovanskega porekla, broječ nad tri sto tisoč duš", mislili, da so še vedno pod cesarjem ali kraljem, ali pa v cerkvi.

Slovenec so učili, da ne smeš ničesar zahtevati, nego samo prositi. Prosi Boga za dež, za zdravje in dobro letino, prositi cesarja to ali ono, prositi škofa, prositi glavarja in prositi svetega očeta, in sedaj prosí odbor "slovenske narodne zveze" kralja, da naj deluje za resnično demokratično državo.

To je toliko kot če bi prosili papeža, da naj deluje za evobodomiselstvo, ali pa, da naj se izreče za demokracijo in proti fašizmu; ali pa toliko, kot če bi prosili multimilijonarje, da naj delujejo proti izkoriščanju delavcev, za uničje in za zrušenje kapitalistične uredbe.

Slovenski purgarji v stari Ljubljani, ali pa tu, so nedozetni za kaj drugega kot za kar jih je označil Ivan Cankar v drami "Hlapei".

"Kaj je vaše pravo ime?"

Kongresnik Clare Hoffman iz Michigana je v zbornici predlagal, da naj se sestavi polo vprašanj, v kateri bo moral vsakdo v zvezni službi pod prisego navesti poleg drugih podatkov svojo pravo rojstno ime.

Zvezna vlada je sedaj poleg Sovjetske Unije in Nemčije največji delodajalec na svetu. Hoffman smatra, da je v civilni službi in v višjih vladnih odsekih uposlenih mnogo ljudi "temne" preteklosti, in pa "komunistov" ter drugih prevratnežev, ki so se pririli k jaslim pod drugačnimi imeni kot so jih imeli ob rojstvu, da s tem zakrijejo svojo prošlost.

Rusija je poleg Zed. držav edina velika dežela, kjer si mnogo ljudi spremeni imena. Skoro vsi sovjetski prvaki, sedanji in oni, ki so bili na krmilu v prvih letih, so si imena spremenili večinoma že pred revolucijo.

Še veliko več ljudi pa si menja imena v Zed. državah. Vzrok je, ker bi se radi "amerikanizirali" ne samo v običajih nego bi tudi z imenom radi "angleško" imponirali.

Hoffman s svojim predlogom ni storil nič novega. V aplikacijah za službo ali za državljanstvo, ali v sodnih preiskavah, mora vsakdo navesti vsa imena, ki jih je imel v življenju.

A lahko se primeri, da bo tako izpraševanje postalo obvezno v splošnem. V tem slučaju bo statistika zelo zanimiva, ker bo pokazala, da je velik odstotek angleških imen med narodi, ki niso angleškemu nič v sorodu. Na primer, sto in sto Slovencev si je poangležilo imena toliko, da jih bi, po imenih sodeč, nikoli ne mogel uganiti za Slovence. Pravijo, da si sedaj poangležujejo imena najbolj Židje in Slovani. Italijani pa se močno drže ne samo svojih priimkov, nego tudi svoja krstna imena zapisujejo v svojem jeziku. Ne samo delavci, nego tudi politični prvaki in odborniki unij italijanskega rodu.

Socialisti na delu za nov red

Socialisti v izgnanstvu, ki so dobili zavetje v Zed. državah, v Mehiki, na Angleškem, v Argentini in v Švici, delujejo brez velikega šuma za obnovo mednarodnega delavskega gibanja, ne da bi v teh akcijah naglašali socializem.

Ta pride stopnjema in brez velikega truda, čim pade fašizem in bo narodom vrnjena svoboda.

Njihova temeljna borba sedaj je torej predvsem za zrušenje fašizma.

Socializem obljubujejo

Francoski poglavitnik Pierre Laval je dne 22. junija v proglasu na narod dejal, da je zmaga Nemčije zaželjena in da le z njo dobi Francija in druge dežele v Evropi "socializem". Značilno je, da se Laval boje ruske zmage zato, ker bi bila njena posledica "socializem" v Evropi. A prav pridno pa ji obljubujejo svoj "socializem". Ni čudno, da so socialisti smrtni sovražniki hitlerizma. Oni hočejo pristen socialistični red, ne "ersatz".

Življenje vojakov ni samo vaja za vajo, nego tudi nekaj zabave je vmes, dokler niso poslani v vojno. In pa ljubezni, priseganja in takih reči.

Delo naprednih slovenskih krogov v akciji za osvoboditev Jugoslovancev v dobi prejšnje svetovne vojne

Sedaj, ko se že nekaj mesecev pojavljajo glasovi "za politično akcijo v pomoč staremu kraju", je dobro pogledati nekoliko nazaj, na primer dobrih dvajset let, kako smo bili v takih podvzetih takrat osredotočeni in za kakšne namene in cilje.

Dne 11. in 12. marca 1921 se je v Chicagu v dvorani SNPJ vršila četrta konvencija Jugoslovanskega republičanskega združenja in njen zapisnik je bil dan na razpolago vsem slovenskim listom, ki so kdaj sodelovali v JRZ.

"Proletarec" z dne 31. marca 1921 je imel k omenjenemu zboru pod naslovom "Po konvenciji JRZ" sledeči uvodnik:

Na drugem mestu v tej izdaji priobčujemo zapisnik IV. redne konvencije J. R. Z., ki pa se nanaša večinoma na predloge, referate in resolucije, medtem, ko iz njega ni razviden potek razprav, katerih ni bilo malo. Ako bi se hotelo v zapisnik uvesti tudi diskuzije, bi bil še mnogo obsejnejši, kakor je že.

Na zadnji konvenciji J. R. Z. so bili, razun par izjem, navzoči organizirani sodrugi in sodružice. Kakor je bila akcija JRZ započeta od sodrugov, kakor so skoro vsi propagando za program JRZ vršili tekom vojne sodrugi, tako je ostala podobna situacija tudi na zadnjem zboru imenovane organizacije, z izjemo, da so bile vrste delegatov in članov eksekutivne mnogomaj pomene za nesocialisti, kakor pa na clevelandskem ali leto prej na čikaškem zboru JRZ.

Situacija se čisti, pojmi se bistrijo, naše delavstvo, ki je toliko žrtvovalo v boju za program JRZ, prehaja v novo dobo konsolidacije, prehaja nazaj v vrste aktivnega dela v strogo socialistični organizaciji.

Vsi tisti, ki niso imeli druge želje kakor združen teritorij Jugoslovancev, so se že davno odtegnili vsakemu sodelovanju z JRZ. Ljudem z buržvaznimi nazori je pač vseeno, kako formo vlade ima država. Njim pomeni osvoboditev to, da je jugoslovansko ljudstvo dobilo mesto "tujega" vladarja "svojega" kralja. To je doseženo, ni pa dosežena osvoboditev naroda.

Na mednarodni socialistični konferenci, ki se je vršila meseca februarja t. l. na Dunaju, je delegat srbske socialistične stranke, dr. Živko Topalović, med drugim dejal: "Delavstvo ne pozna nobene razlike med zmagovalci in premaganci; delavstvo vsega sveta je vojno izgubilo..."

Dr. Topalović ni komunist; šel je na Dunaj, zaeno z drugimi zastopniki srbske, hrvatske in slovenske socialistične stranke, z namenom, da z zastopniki socialistov iz drugih držav ugledajo pota za zed-

njenje razdruženih delavskih organizacij v eno internacionalo. To stališče so povdarjali vsi udeleženci imenovane konference.

Na zadnjem zboru JRZ so mnogi delegati izrekli mnenje, da se more za resnično osvoboditev jugoslovanskega, kakor vsakega drugega ljudstva, delati le v takih socialističnih organizacijah, ki vseskozi priznavajo razredni boj.

JRZ je nastalo vsled posebnih vojnih razmer, nastalo je vsled tega, ker so hoteli sodrugi, ki vedo, koliko energije vzamejo delavstvu narodnostni boji, pomagati do stvoritve države, v kateri bodo združeni vsi štirje jugoslovanski narodi. Socialistično delo med jugoslovanskim ljudstvom bi bilo potem lažje in velik korak do socialistične Jugoslavije bi bil z združitvijo storjen.

Jugoslavija je sedaj taka, kakršno je hotela srbska vlada, taka za kakršno se je pogodil londonski odbor in kakršno so hoteli gospodje v Versaillesu, ni pa taka, kakršno hoče zavedno del jugoslovanskega ljudstva, in ne bo taka, dokler bo ogromna večina tega ljudstva orodje v rokah strank, ki podpirajo stare, preživele institucije, ki reprezentirajo današnji družabni sistem. To ljudstvo moramo pridobiti za socializem, vzgojiti ga moramo, da bo sposobno osvoboditi samo sebe. To delo vrše v Jugoslaviji socialistične stranke, vrše ga komunisti, ki pa skušajo delati za ta cilj hitreje, kot se delati more, in v Združenih državah ga vrši med jugoslovanskim delavstvom jugoslovanska socialistična zveza.

Samostojno gibanje za program JRZ je bilo v Jugoslaviji nemogoče. Tam so frakcije združene pod določnimi strankinimi programi. Čemu naj bi sedaj jugoslovanski socialisti v Ameriki še delovali za resnično osvoboditev jugoslovanskega ljudstva potom separatne organizacije? Razmere so sedaj drugačne, kakor so bile med vojno. Mej med državami ne moremo premikati. Za politično sodelovanje je bilo potrebno iskati stike z eno ali drugo

stranko v Jugoslaviji; dobilo se jih je s socialisti. Če je sedaj sploh mogoče kako uspešno sodelovanje, pridejo za nas v poštev edino le delavske stranke s čistimi socialističnimi programi.

Na zadnji zbor JRZ so bile povabljene vse organizacije, "ki priznavajo program JRZ in delajo zanj". Svoje zastopnike pa sta poslali samo dve centralizirani organizaciji, namreč SNPJ in JSZ. Drugih ni bilo, kljub temu so se nekateri udeleženci obnašali z nekim posebnim respektiranjem do krogov, ki so odklonili sodelovanje celo v organizaciji, ki ne nosi socialističnega imena, ki ima za cilj Jugoslavijo v pravičnih narodnostnih mejah z najdemokratičnejšo ustavo in pravičnimi socialnimi uredbami. Ker ne marajo take države, ne za Ameriko in ne za Jugoslavijo, ker jih sploh preveča nezanimanje za vsako resno delo, jim je ljubše zabavljanje, kakor pa boj za principe pravičnosti, in zato jih ni bilo na zbor JRZ.

Iz zadnje vojne, izza mirovniških konferenc diplomatov, iz razmer, kakršne so nastale po vojni, smo se lahko marsikaj naučili. Svobodo hočemo, toda noben narod, nobeno ljudstvo ne more postati svobodno, če se bi zanašalo, da dobi svobodo od buržvaznih vlad. Konferenca v Parizu, Londonu itd., na katerih so imeli glavno besedo diplomatični lisjaki imperialističnih "velesil", niso imele niti malo v mislih "samoodločevanja" narodov. Ustanavljali so razne male državičice, ne toliko po narodnostnih kakor po "strategičnih" mejah, ki so v diplomatičnem pomenu "vmesne" ali "zagojzdne" države, igračke v rokah vlad velikih držav. Zatiranje svobode ni v teh "svobodnih" državah nič večje in nič manjše, kakor v vseh drugih državah. Zatiranje je povsod prilagojeno razmeram, in v tem je edina razlika. Tendence povsod pa je enaka: boj proti delavskemu razredu, vojna proti socializmu. V tej točki je svetovna buržvazija edina.

Če priznamo vse to, moramo tudi priznati, da ne smemo zanikati (Nadaljevanje na 5. strani.)

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

V zadnjem tednu ni bilo nič kaj razveseljivih novic. Libija je izgubljena — in Egipt je v kleščah. Položaj v Kitajski je opasen, kljub junaškemu odporu kitajske armade. In kar je najnevarnejše, prometne zveze med različnimi bojišči postajajo težje mesec za mesecom.

Na vzhodni fronti je napel Hitler vse moči, da prodre na Kavkaz. Timošenko je moral popustiti okrog Harkova. Ali kljub vsemu kar je mogel prodri skozi sovjetske linije. Se slabše se je godilo Nemcem in Rumuncem doli pri Sebastopolu, kjer je junaška posadka skupaj z mornarji in civilnim prebivalstvom odbijala vse napade skozi štiri tedne in podlegla šele 2. julija. Zgodovina bo ovekovela čila boj teh ljudi, kateri so presegli vse višine, kar more prenesti človek fizično in duševno. Sedaj razumemo tiste sovjetske filme, katere sem videl pred leti.

Za ruski relif

Ker sem že ravno pri Rusih, omenjam z veseljem, da je bil zadnje čase odziv zelo razveseljiv. Sodrug John Filipi iz Clevelanda mi je poslal zelo prijateljsko pismo in v pismu ček dvajset dolarjev za ruski relif. Pravi med drugim: "Tudi jaz sem se spomnil tvojega opomina, če tudi sem že prej tukaj dal za ta fond, ali ni nikdar preveč za tako junaško delo kot ga vršijo danes Rusi — junaštvo, da se jim divi ves svet. Omenil sem nekaterim mojim prijateljem, da ti pošiljam pet dolarjev — in odgovor je bil dober. Frank Cesen, Milan Medvešek in John Mihelič vsak po pet dolarjev — češ, da za Rusijo zmerom — tak je bil njihov odgovor." Frank Dacar je daroval \$2.50, poslal je s. Jože Durn iz Clevelanda. Frank Klun iz Chisholma je dal dva dolarja. Jože Zbašnik iz Chicaga istotako dva, John Olip, Clarendon Hills, pa en dolar. Zadnjič \$206.00, sedaj \$27.50, skupaj \$233.05.

Zelo razveseljiv je glede tega relifa apel brata glavnega tajnika SNPJ Vidra v predzadnji sredini Prosveti. Med drugim omenja društvo Slavija št. 1 SNPJ, katero je darovalo iz društvene blagajne za ruski relif trideset dolarjev, med člani na seji pa se je nabralo še \$17.75, skupaj \$47.75. Jaz nisem bil na tej seji, čeprav sem član Slavije že precej let in sem ponosen, da sem njen član. Drugo društvo, katerega omenja s. Vider, je št. 427, Coverdale, Pa., katero je darovalo iz blagajne \$10, med seboj pa so člani nabrali \$29.75, skupaj \$39.75. Zavednim bratom iskrena hvala!

Francosko delavstvo in Laval

Predzadnji teden smo slišali ganljiv govor enega največjih falotov, kar jih je še kdaj rodila Francija in verjemite mi, da jih je bilo precejšnje število. Dogodilo se je to ob priliki odhoda večjega števila francoskih strokovnih delavcev v nemške municijske tovarne. Njegov govor je bil kajpada o potrebi kolaboracije z Nemčijo, katere, kot je rekel, nosi s svojo nacijsko filozofijo red in civilizacijo Evropsi in svetu. "Ne upirajte se," je rekel. "Francija ima sijajno bodočnost v nacijskem novem redu. Francoski delavci, verjemite, da poraz Nemčije bi bila največja nesreča za vso Evropo, kajti to bi pomenilo zmago barbarskega boljševe zma nad evropsko civilizacijo." Kaj mu je njegov gospodar Hitler obljubil, tega seveda delavcem ni omenil. Delavci so njegov govor mrko poslušali — govor največjega izdajalca, od kar je poginil Efišalt. Da, Francija je v svoji dolgi zgodovini imela precej žalostnih in trpkih dni, — ali nikdar ne takega ponižanja — in to od svojih lastnih sinov! Kakšno kazeno bodo prejeli ti ljudje, ko pride dan plačila!

Francosko delavstvo in Laval

Predzadnji teden smo slišali ganljiv govor enega največjih falotov, kar jih je še kdaj rodila Francija in verjemite mi, da jih je bilo precejšnje število. Dogodilo se je to ob priliki odhoda večjega števila francoskih strokovnih delavcev v nemške municijske tovarne. Njegov govor je bil kajpada o potrebi kolaboracije z Nemčijo, katere, kot je rekel, nosi s svojo nacijsko filozofijo red in civilizacijo Evropsi in svetu. "Ne upirajte se," je rekel. "Francija ima sijajno bodočnost v nacijskem novem redu. Francoski delavci, verjemite, da poraz Nemčije bi bila največja nesreča za vso Evropo, kajti to bi pomenilo zmago barbarskega boljševe zma nad evropsko civilizacijo." Kaj mu je njegov gospodar Hitler obljubil, tega seveda delavcem ni omenil. Delavci so njegov govor mrko poslušali — govor največjega izdajalca, od kar je poginil Efišalt. Da, Francija je v svoji dolgi zgodovini imela precej žalostnih in trpkih dni, — ali nikdar ne takega ponižanja — in to od svojih lastnih sinov! Kakšno kazeno bodo prejeli ti ljudje, ko pride dan plačila!

Francosko delavstvo in Laval

Predzadnji teden smo slišali ganljiv govor enega največjih falotov, kar jih je še kdaj rodila Francija in verjemite mi, da jih je bilo precejšnje število. Dogodilo se je to ob priliki odhoda večjega števila francoskih strokovnih delavcev v nemške municijske tovarne. Njegov govor je bil kajpada o potrebi kolaboracije z Nemčijo, katere, kot je rekel, nosi s svojo nacijsko filozofijo red in civilizacijo Evropsi in svetu. "Ne upirajte se," je rekel. "Francija ima sijajno bodočnost v nacijskem novem redu. Francoski delavci, verjemite, da poraz Nemčije bi bila največja nesreča za vso Evropo, kajti to bi pomenilo zmago barbarskega boljševe zma nad evropsko civilizacijo." Kaj mu je njegov gospodar Hitler obljubil, tega seveda delavcem ni omenil. Delavci so njegov govor mrko poslušali — govor največjega izdajalca, od kar je poginil Efišalt. Da, Francija je v svoji dolgi zgodovini imela precej žalostnih in trpkih dni, — ali nikdar ne takega ponižanja — in to od svojih lastnih sinov! Kakšno kazeno bodo prejeli ti ljudje, ko pride dan plačila!

Francosko delavstvo in Laval

Francoska republika je imela geslo "Liberte, Egalite, Fraternite", ali kar se je buržoazije tikalo, so bile to samo fra-

ze. Pozabljena je bila prva francoska revolucija in njena ideologija, samo Napoleonska era ji je živela v spominu. Jaz sem prepotoval skoro vso Francosko in živel tam leta, ali nikjer nisem videl spomenika največjega francoskega revolucionarja — Jean-Paul Marata. On je bil gonilna sila velike francoske revolucije. Če bi bil živel, bi bil rezultat revolucije drugačen. Ali čemu sanjariti o tem kar je že dolgo pozabljeno! Pogledimo samo od zadnje svetovne vojne. Nikjer v Evropi se niso višji krogi, veleobrtni in aristokracija z duhovščino tako tresli pred senco revolucionarno organiziranega delavstva kot ravno v tej deželi. Francija ter angleški toriji, kateri so bili na krmilu Anglije, o med letom 1918-22 organizirali in financirali pet napadov na Sovjetsko Unijo. Ravno isti ljudje so ustvarili takozvani "Cordon Sanitaire" (zdravstveni pas) med Rusijo in ostalo Evropo. Vse to kajpada za ohranitev njih sistema. Kdo je bil tisti, kateri je s tolikšnim veseljem sprejel Mussolinijev novopečeni fašizem? In to kljub temu, da je bil ta fašizem naravnost v nasprotju ter sovražni aspiracijam Francije? Vsemu svetu je že znano, kakšno pomoč je dobival Hitler za predno je prišel na krmilo od francoskih magnatov in še posebno od famoznega Comite de Forge. In Hitler je imel že takrat spisan svoj "Mein Kampf". Samo da se ukroti proletariat ter Front Populaire.

Tone Vičič

V petek 26. junija sva bila še skupaj na seji kluba št. 1 JSZ. In v ponedeljek zvečer sem zvedel, da ga ni več med živimi. Novica me je zadela kot zadnjič smrt s. Roka Božičnika. Rad sem imel Toneta, še posebno njegovo nevstranost. O jugoslovanskih ministrih, ali kakoli je že prišlo na sejo — o vsem je Tone povedal svoje, pa če se je komu dopadlo ali ne. Ako je bil v minutah pred smrtjo še v zavesti, mu je bilo gotovo žal, da je moral oditi v teh za zgodovino tako usodnih časih. Kajti Tone je sledil dogodkom in njegova vera je bila v novo človeštvo, katero mora vstati na razvalinah sedanosti. Nered pišem pangerike, ali Tonetu Vičiču priznamo, da je spadal k tistemu malemu (kateri bo stalno naraščal) čudnemu rodu, katerega svojstvo spada v megleno davnino — rodu večnih upornikov.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako je mogoče, da poskuša toliko demokratov čititi demokracijo pod vodstvom ljudi, ki ne verujejo vanjo? Mar jih ni zgodovina nič naučila?

POVESTNI DEL

D. RAVLIEN:

Med trgovci in bazarji v Egiptu

Med Angleži in Nemci je smrtina borba za nadvlado v Egiptu in na bližnjem vzhodu. Marial Rommel je prodiral v Egipt. Neki ameriški žurnalista je poročal, da se prebivalci v Aleksandriji niso hoteli zavesti nevarnosti in so veselili dalje, kakor so v Singapuru. V Kairu pa trgujejo, kot da vojne sploh ni. Sledeča slika iz Kaira je bila napisana pred to vojno. Naj se omenimo, da je v Kairu precej velika slovenska naselbina, ki je prejšnjih časov, tekem te vojne pa se je povečala z begunci iz Primorske in drugih krajev Jugoslavije. Tu izdajajo tudi list v slovenščini z imenom "Bazovica".

Muski — morda ste kdaj že čuli o njej. To je znamenita ulica v Kairu. Pravi Orient. Ogromna skupina bazarjev. Eno samo dolgo in nepregledno skladišče zamreženih hiš, prekritih trgovin, arabskih delavnic, živga vrvenja, trušča, zadah iz poslovalnic in marsikod smrdu po odpadkih.

Ne pojdite po ulici Muski! In vendar morate v ulico Muski!

Morate v bazarje, če hočete spoznati orientalsko stran Kaira. Saj na vse zadnje ni tako strašno. Pod pazduho vas bodo prijemali uslužni Arabci v belih togah. Mamljivo vas bodo povabili med zlatino, vaze in preproge Zidje in Grki. Zagoreli, črnogled, hipnotizersko skrivnostni prodajalci vam bo šepetaje ponujali mešanice rožnega olja, mamil in španske muhe. O, ne samo trdih in odpornih živcev, marveč tudi zdravil rok je treba, da se izmuzne iz objema vseh, ki bi te radi obdarili najceneje z najizbranejšimi dobrotami tega sveta. Najceneje — za tvoje pare. Trgovina je umetnost, je večšina. Kdor plača preveč, je sam kriv, ker ne zna barantati.

Neznansko vseh so mi bile preproste arabske sandale. Stopil sem k trgovcu, imel jih je pred odprto svojo delavnico navesenih na stotine kakor orjaške rjave grozde. Snel sem primerne. Koliko? Deset pijastrov. Pet sem jih vrnil na pult. To je nekako 10 ameriških centov. Čevljar, bradat kakor apostol, je počasi odmajal z glavo. Primaknil sem še pijaster in kupčija je bila opravljena. Z arabskimi sandali na nogah, pod pazduho pa s čevlji, zaviti v papir, sem koračil dalje po Muski. Nihče več me ni nadlegoval. Kdor se poniža do arabskih sandal, je skromen kupec.

So vmes med bazarji velike, gosposke trgovine. Zidje jih imajo v pesteh. In tam ni barantanja, tam so cene stalne. Izložbe ponujajo zobotrebce kakor servise, posteljino kakor pohištvo. Stojim pred vhodom, da se razgledam po notranosti prostrane trgovine. Sivolas gospod, krepek in čil, sedeč za pultom tik ob vhodu, me povabi:

— Monsieur! ... Gentleman! ... Mein Herr! Stopite bliže, to

vas prav nič ne stane. Spoznali boste trgovino, kakor ji v Kairu ni enake.

Dedec je zanimiv. Ko ima polne roke opravka, ko mora šteti denar in nabirati plačilne listke, pozdravlja stranke in izročati zavoje nakupljenega blaga, ima dovolj časa, da živo in zgovorno kramlja s tujcem, ki postopa po Muski v arabskih sandalah. Pogovarjava se nemško, kako pa.

— Ali ste Zid, gospod? — me vpraša zaupno.

— Obžalujem! Nisem.

— Kaj bi obžalovali! Povejte rajši, če niste iz Hitlerjeve dežele?

— Obžalujem, tudi ne. Ampak povejte mi, ali ste vi Zid?

— Da, gospod, jaz sem turški Zid. Prepotoval sem ves svet in govorim osem jezikov. Kako ste rekli, iz Jugoslavije ste? Vidite, tam pa še nisem bil. Pojdite, da vam razkažem trgovino. Prav ničesar vam ni treba kupiti.

Sla sva naokrog med kupi svilenih srajc, skozi ženski oddelek, kjer so temnopolte Koptijke izbirale vonjave in perilo, med stolpi fesov in slamičkov, potegnili sva se nazadnje z liftom v gornja nadstropja, med pohištvo in preproge. Zelo lepo sem se zahvalil prijaznemu trgovcu, ko sva vse ogledala. Še me je vprašal, kako prebivam v hotelu. Da je čisto, sem priznal, vendar da je brisače smrdijo po olju in po Arabcih.

— Vidite! — se je razvnel tedaj — saj sem vedel, kaj potrebujete. Brisače ste pozabili vzeti z doma s seboj. Nikjer ne boste kupili takšnih, kakor pri nas. Poglejte, prosim, po pet pijastrov brisača — ali je to kakšen denar? Pri treh vam popustimo, plačali jih boste po štiri pijastre. Čim ste stopili na egiptsko tla, ste videli, koliko je prahu v zraku in kako vas tare vročina. Potem v hotelu ... seveda, tujec ste, brisače potrebujete ... Ali vam zavijem? ... Vidite, hvaležni mi boste ... Zdravi ostanite!

S čevlji in tremi brisačami pod pazduho sem iskal izhoda iz ulice Muski.

Na trgu pred muslimanskim vseučiliščem El Azharjem šele svobodneje zadiham. Počasi stopam čez trg. Na desni ob zapuščeni zidovju sredi velikomestnega trušča je majhna delavnica arabskega lončarja, ki izdeluje vrče in prečudne čebulaste vaze, rdeče in zelene prebarvane, z okornimi zlatimi znamenji iz korana. To je vse, kar sem iskal. Najlepi lončeni vrč izberem.

— Koliko?

— En pijaster.

— Pol pijastra! — ponudim polovico, kakor je običaj pri barantanju v Egiptu. Dobrohotno in pomilovalno so me pogledale poštene lončarjeve oči.

Plačal sem en pijaster, prvič in ediničrat polno ceno in ni bil

goljufan ne lončar ne kupec.

Nekoč potem spremljam prijatelja v majhno ljubko trgovnico med obilje svilenih oprav, vaz in servisov. Nakupoval je prijatelj. Ni minilo pet minut prelivanja za cene, že so nama eredi najbolj erditega besednega dvojboja postregli s črno kavo in finimi cigaretami. V takih trgovinah nikoli ne opraviš do kraja. Založeni so z izdelki iz japonske svile, da se ne moreš nagledati. In trgovčeva beseda je tako gladka, tako prepričljiva, da ti izvele iz žopa poslednje odvisne solde. Ko samo trenes z očesom in pogledaš kakšno stvar na polici, že je bistrooki in brzonomi prodajalec pri njej — prav po srbskem reku: Kuda ja okom, tud on skom. Nikjer ni cenejše kakor pri njem, nikjer finejše, popustiti ne more niti za pijaster, ker je prisegel pred Bogom in pred oblastvom, da se bo držal stalnih cen. Ko zapustiš trgovino, ko si že stopil čez prag, te potegne nazaj in barantanje se začne iznova! K vragu vsa prirega, iz mošnjaka tvoj denar...

Ogromno pijastrov izmečejo tuje po Egiptu. Kakor omamljeni so, vse se jim zdi poceni, ker so pač bili prinesli s seboj veliko in toliko denarja za izmeček in ker se za vsako stvar da trko imenitno barantati. Kar jim še ostane tuje valute, to zapravijo v Aleksandriji. Tam ob pomolu stoji ladja: čez nekaj ur bo odplula v noč proti Evropi. Sprejaj v pristanu pa so razgrnili svoje preproge in papirje prodajalci. Kričavo ponujajo datljje in tobak, verižice in zaplestine, usnjene kovčge in preproge. Bolj ko se bliža ura odhoda, več je nervoznosti, vpija, prerekanja, kupčevanja. Šele komedijanti, ki pridejo pred ladjo prevračati kozolce in uganjat copnije, malo prevržejo program. Z visokih palub jim frčijo denarci. Pa se znova razvname barantanje in naposled je razprodano vse.

Ladja se počasi pomakne od brega, popotniki srečni ogledujejo v kabinah kupljena darila, pretovarjajo jih v kovčge. Pokušajo datljje — in bridko so razočarani. Datlji so suhi in plesnivi. Odprejo škaflijo tobaka — kupili so pol kile za 10 pijastrov — a kako tudi ne, ko so namesto tobaka kupili smeti. Zdad ne verjamejo več, da je tudi srebro res srebro, da niti kovčge niso iz usnja, marveč iz tvarine, ki je le nekaj boljše od lepenke. Kairo in piramide, Nil in bajni večeri v mesečini — vsi očarljivi spomini so zagrenjeni s spoznanjem, da znaajo tujca v Egiptu tako grdo oćigantiti. In ne vedo da so pravkar bili v visoki šoli velike umetnosti — trgovine — in da so si poleg izgube in razočaranja zaslužili najslabšo šolsko oceno: nezadostno.

PROSVETNA MATICA

V fond Prosvetne matice so vplačala društva, klubi JSZ in druge organizacije v aprilu, maju in juniju 1942 kot sledi:

Številka in kraj društva	Vaota
1. SNPJ, Chicago, Ill.	\$ 6.00
8. SNPJ, Chicago, Ill.	6.00
34. SNPJ, Indianapolis, Ind.	6.00
36. SNPJ, Willock, Pa.	3.00
39. SNPJ, Chicago, Ill.	6.00
47. SNPJ, Springfield, Ill.	6.00
59. SNPJ, Depue, Ill.	3.00
101. SNPJ, Greensboro, Pa. (1941)	6.00
106. SNPJ, Imperial, Pa.	12.00
119. SNPJ, Waukegan, Ill.	6.00
120. SNPJ, Gallup, N. Mex.	2.00
126. SNPJ, Cleveland, O.	12.00
138. SNPJ, Strabane, Pa.	12.00
206. SNPJ, Gross, Kans.	3.00
235. SNPJ, Newburg, Kans.	3.00
344. SNPJ, Sheboygan, Wis.	12.00
407. SNPJ, Windsor Heights, W. Va.	3.00
425. SNPJ, Elm Grove, W. Va.	3.72
434. SNPJ, Arma, Kans.	6.00
454. SNPJ, Sandcoulee, Mont.	3.00
Fed. SNPJ, Kansas	12.00
Fed. SNPJ, Conemaugh, Pa.	12.00
19. JPZS, Milwaukee, Wis.	12.00

KLUBI J. S. Z.

3. Oglesbo, Ill.	3.00
47. Springfield, Ill.	3.00
222. Girard, O.	12.00

DRUGE ORGANIZACIJE

Soc. pevski zbor "Svoboda", Detroit, Mich.	12.00
--	-------

Skupaj \$185.72

TAJNISTVO P. M.

Malo je ljudi, ki bi znali imeti okrog doma koristne grede in pridelati na njih toliko zelenjave in socvija, kot to znajo slovenski priseljenci. Minulo pomlad pa je nastala kampanja za "vrtove zmage" (victory gardens). Tisoče ljudi se je odzvalo, a mnogi so v tem poslu tako nevešti, da ima od njihovih vrtov samo mrčes in razna golazen kaj koristiti. Na sliki je newyorško dekle, ki se uči obdelovati vrt, oziroma se na tej sliki le postavi z orodjem.

NEKAJ PODATKOV O POKOJNEM JANEZU TERČKU

V prejšnji številki smo na kratko omenili, da je dne 28. junija preminul urednik "Glasa Naroda" Ivan Terček.

Omenjeni dnevnik ima o njemu v izdaji z dne 29. junija sledeče podatke:

V nedeljo 28. junija ob 1. zjutraj je po dolgem trpljenju na svojem domu v North Bergen, N. J., umrl urednik "Glasa Naroda" Janez Terček. Rojen je bil v Idriji 1. 1891: v Ameriko je prišel leta 1912 in je še istega leta prevzel službo pri uredništvu "Glasa Naroda"; torej je deloval za list skoro 30 let.

Bolan je bil dolgih šest let in je trpel strahovite bolečine. Navzlic temu je še pisal za list, kolikor je mogel. Trpel je voljno brez tožb, le včasih je bilo prehudo in je sporočil: "Oprostite, nisem mogel več napisati, imel sem zopet strašanske bolečine."

Iz urada se je poslovil šele, ko ga noge niso več nosile, to je bilo prvo sredo v juliju leta 1939. Od tedaj dalje je bil doma do 17. decembra lanskega leta, ko je odšel v bolnišnico.

Na obeh nogah je imel gangreno, ki je zdravnik niso mogli ozdraviti in so mu 27. januarja odrezali desno nogo pod kolonom. Rana se mu je zacečila in tudi druga noga pozdravila, da mu je zdravnik 15. maja rekel, da je njegovo delo končano in da more iti domov. Ves vesel se je odločil, da naslednji dan odide domov. Zvečer istega dne pa je nenadoma otekel okoli pasu — prišla se ga je vodnica. Navzlic temu je šel 16. maja domov. Od tedaj se je njegov položaj stalno slabšal.

Zapušča ženo in dvojce otrok. Pokopan je bil 1. julija.

V uvodniku v isti številki "Glasa Naroda" piše nadomestujoč urednik, da je prejel od njega dva dni pred njegovo smrtjo dopisnico sledeče vsebine:

"Z menoj gre h koncu! To sam dobro vem. Ej, lepo je bilo, prijatelji, in kljub težavam prijetno. Obiskavati me ni treba,

posebno pa nočem tolažbe. — J. T."

V Proletarcu z dne 27. maja smo poročali o njemu, ko se je vrnil iz bolnišnice in se lotil napornega dela — polniti list in zbijati šale pod svojim psevnim imenom "Peter Zgaga".

V svoji koloni, ki je bila marsikakemu čitalju Glasu Naroda najljubše čtivo je tedaj tole napisal:

"Po nekaj manj kot šestih mesecih sem se vrnil domov.

Doma ni bilo vse tako, kot sem pričakoval. No, pa saj ni nič čudnega. Istočasno dvojce težkih bolezni v družini, oba slucaja vse prej kot ozdravljena... Toda dom je dom... Pred odhodom v zavod sem zadržano sklenil svoj um (kolikor ga mi je še ostalo) popolnoma odpociti. To se mi je zdelo nadvse potrebno po tridesetletnem duševnem delu.

Tekom zadnjih let boleznim sem še vedno z velikim težavo nekoliko pisal, prepričal sem se pa, da sta telesna bolečina in duševni napor slaba tovariša... Odkrito priznam, da več kot pet mesecev nisem pogledal nobenega časopisa. Ne morda vsled lenobe, pač pa zaradi trdnega sklepa.

Neki bolnik v wardu (bolnišnice) je imel ves dan ter časi pozno v noč odvit majhen radio-aparat. Po radiu sem zvedel zelo malo političnih novic. Kakor hitro je namreč začel kdo poročati politične novice, je srečni lastnik radia premaknil kazalo, da je mogel z aparatom prestrezati divjaško zamorsko muziko iz Harlema, ali pa loviti plehke neslanosti.

Pozdravov sem dobil skoro brez števila, nihče pa me ni presenetil s kakšno novico. — Neki šegavi Clevelandčan me je skoro povsem potolažil z besedami:

"Kaj boš jamral, Zgaga? Saj je na svetu nazadnje vse glih. Res so ti desno nogo prikrajšali, zato pa imaš levo toliko daljo. Vidiš, kako lepo se je zgihalo?"

Tak je bil Terček, ko se je vrnil iz objema smrti nazaj v delo.

Pa mu ni šlo. Kakih 14 dni pozneje je moral odnehati, in kot pravi v pismu namestniku, je izprevidel, da je konec njegovih dni na pragu.

John Terček ni bil političen časnika, čeprav se je moral v glavnem pečati s političnimi stvarmi in napolnjevati z njimi list dan za dnem. Uteho pa si je menda dobil v koloni Petra Zgaga.

V ostre polemike z drugimi slovenskimi časniki se ni spuščal nikoli, niti si ni iskal poliz svojega rednega dela iti še v kake druge aktivnosti.

Glas Naroda je imel velik sloves ko je Ivan Terček prišel v službo k njemu in ta sloves ga je držal pokonci še leta, a je pojejal bolj in bolj, ko sta ga zapustila njegova dva glavna stebra, Frank Sakser st., in upravnik Ivan Benedict. Pa še nekateri drugi, ki so bili znani v krogu Glasu Naroda in Sakserjeve firme.

Čudno je, da je Ivan Terček toliko časa vzdržal, ker ni imel ambicij, razen živeti in delati.

Ivana Terčka sem srečal le parkrat. Enkrat na eni konvenciji SNPJ v Clevelandu, in drugič v uredništvu in tiskarni Glasu Naroda v New Yorku. Frank Kerže je takrat ravno pisal svojo kolono "Pod lipo" in me obgovoril. Terček je bil tedaj že jako bolehen in se mu je zdelo nerodno. Prav na kratko mi je rekel nekaj prijaznih besed, potem pa je pod naslovom Petra Zgaga omenil, kako se je počutil, ker me ni takoj spoznal.

Ko je bilo na neki konvenciji SNPJ v Clevelandu zahtevano od par delegatov, da se naj odstrani vse časnikarske poročevalce, "ki ne pišejo po pravici", oziroma, "da odprto lažejo", se je pisec teh vrstic tistim zahtevam uprl z govornom na način, da se je to dopadlo tudi Ivanu Terčku. Pa ga je nato v Glasu Naroda označil za "časnikarskega gada". Nekateri čitatelji so to vzeli za insult proti uredniku Proletarca, pa je bilo ravno nasprotno. Terčku se je dopadlo, da se je nekdo zavzel za Lojzeta Pirca, ki je dremal vse utrujen ob steni, potem pa pač pisal po svoje.

To je menda vse, kar moremo v naših razmerah dati časnika tipa Janeza Terčka, kakršne je neki naš srbski sodrug pred leti, ko je še živel — tudi on je bil časnikar svoje sorte — označil za "tinta-kulije". Trdil je, da je skoval to označbo zanje iz madžarščine. Če jo je, ali pa če jo ni — Janez Terček je gledal dan za dnem skozi leta in leta v prazne strani Glasu Naroda, kadar je bil dotikan, in se trudil, da jih do določene ure znova napolni. Zato, da bodo po dotikanju znova prazne zazijale vanj, kakor mladiči v gnezdih.

F. Z.

Kritike proti Churchill se nadaljujejo

Dasi je Churchill zmagal v zadnji debati v parlamentu, kot običajno, in dobil zaupnico z veliko večino glasov, je v angleški javnosti še vedno nič koliko nezadovoljnosti. Churchill v svojem odgovoru kritikom ni mogel pojasniti drugega kot da je bil vsled poraza v Libiji presenečen on prav tako kakor drugi. Ko je o tem debaklu izvedel, je bil ravno na obisku pri Rooseveltu. Trdi, da on poloma ni kriv, a vzel je vso odgovornost v zvezi temu nase.

Izjava odbora Jugoslovanske socialistične zveze

(Nadaljevanje s 1. strani.)

se bo tako imenoval ali ne, glavno je, da bo to, za kar ga označujemo. Edino le tak red bo demokratičen in vsem pravičen. Samo v takem bodo dani pogoji za traten mir, za svobodo narodov in sodelovanje med deželami skupnosti v prid. Le v tem je spas tudi slovenskega naroda.

JOŠKO OVEN, predsednik.

CHARLES POGORELEC, tajnik.

Sprejeto na seji ožjega odbora JSZ 3. julija 1942 v Chicagu. Za to resolucijo so glasovali: Filip Godina, Joško Oven, Fred A. Vider, Frank Zaitz, Charles Pogorelec, Kristina Turpin, Frank S. Tauchar in Anglea Zaitz.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Kot je bilo že poročano, smo imeli dne 28. junija konferenco Prosvetne matice pri sodrugu J. Škofu v Bartonu. Predsedoval ji je Frank Kolenc, in zapisnikar pa je bil Louis Pavlinich. Razprave so bile zelo konstruktivne. V diskuziji glede Proletarca je bilo soglasno izročeno, da se naj pošlje v ta namen k nam Antona Zornika. Vsi, ki so se oglašili, so izjavili, da mu bodo na uslugo in pomagali.

Bilo je sklenjeno, da se pripeva iz konferenčne blagajne \$5 v tiskovni sklad Proletarca, ker je odvisen za svoj obstoj baš od takih podpor. Posamezniki so v isti namen na tem zborovanju dali \$7.40.

Po določenem dnevnem redu, ki spada v področje te konferenčne skupine, se je pričela razprava o raznih vprašanjih in akcijah. Med drugim n. pr. o pomožni akciji slovenske sekcije JPO za stari kraj.

Sklenili smo, da jo tudi v tem okraju pričnemo v organizirani obliki. V ta namen je bil izvoljen provizorični odbor, kateremu so zborovalci naročili, naj se svoje naloge takoj loti.

Na tem zborovanju smo spet pogrešali par pionirjev. V odbor konferenčne organizacije so bili izvoljeni: Joseph Snoy, tajnik-blagajnik; John Vitez, organizator. Organizatorji, določeni za to delo v posameznih naselbinah so: Joseph Skoff, Barton, O.; Mike Smerdel, Blaine; Marko Pogačič, Maynard; Peter Kraflich, Bridgeport; Louis Pavlinich, Bellaire, O.; in Frank Kolenc, Windsor Heights, W. Va.

Ker je prostor na Škofovi fermi za naša skupna zborovanja zelo priljubljen, je bilo sklenjeno, da se tudi naša prihodnja konferenca vrši na tem kraju (na Bartonu). Datum prihodnjega sestanka določi odbor v sporazumu z odborom kluba št. 11 JSZ.

Po končani seji smo imeli prijetno bratsko zabavo, katere se je udeležilo poleg zastopnikov tudi precej drugih gostov.

Dan je bil lep kot nalašč, ker je ves teden predeleževalo. V imenu zborovalcev se zahvalim vsem udeležencem, ki so prišli na to zborovanje in zabavo in istotako onim, ki so prispevali v tiskovni sklad Proletarca.

Ker je klub Naprej št. 11 J. S. Z. življenjska žila teh aktivnosti med nami, je bilo na konferenci priporočeno, da se mu naj pridružijo vsi, ki morejo in seveda ako soglašajo z našim programom. Tako bomo skupno delovali v prid našega ljudstva in za boljšo človeško družbo. — Joseph Snoy.

Seja kluba št. 27 JSZ

Cleveland, O. — Seja kluba št. 27 JSZ bo v petek 10. julija v SND (v klubovi sobi). Člane in članice vabim, da se je udeleže polnoštevilno. — Tajnik.

Berlin trdi, da so nemške izgube v Rusiji majhne

Nemški radio je dne 2. julija oznanil iz Berlina, da znašajo izgube nemške armade v prvem letu vojne na raznih ruskih bojiščih le 337,342 mož. Toliko — pravi vlada v Berlinu, je bilo do 22. junija ubitih in pogrešanih.

Socializem edini je spas človeštva, ne pa monarhije in njihov režimi.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Hrvaški ban Ivan Šubašić se mora v Ameriki izmed vseh članov in drugih uradnikov jugoslovanske zamejne vlade, še največ otepati. Edino njemu skušajo tu in tam razbijati shode in ga motiti z medklici. "Ustaske" gibanje med ameriški mi Hrvat se je torej le potuhnilo, skril roge, a tli dalje. A je tudi precej Srbov, ki Šubašića nimajo radi.

Kralj Peter II. ni dobil med Slovenci v Ameriki nobene priske ovacije. Hrvat se sicer ne more "očitati", da so republikani v tradicijah, a niti ne, da so za kralja. Narod hrvatski v starem kraju noče Karadževićev, še manj pa kralja, ki so jim ga odbrali Mussolini, papež in poglavnik Pavelić.

V New Yorku so praznovali slovenski dan 21. jun. jako svečano. L. Zakrajšek je o tem v Glasu Naroda obširno poročal. Molitev za Slovence je izvršil Rev. Andrej Džijacki, ki je zastopal kardinala Spellmana, kakor pravi poročilo, sprejete so bile resolucije, delegati so vstajali in tako dalje. Zelo lepo, toda pozno in neučinkovito. Na prvi hip izgleda stvar dobro. A slovenski dan mine. Za program pa je treba delati vse dni, ne samo na manifestacijski praznik. Nasprotniki ne manifestirajo, a delajo toliko, da imajo oblasti že kar čez ramo posla z njimi.

Donald Nelson in drugi, ki imajo opraviti s produkcijo, so pred 4. julijem apelirali, da naj ne bo praznika tega dne v drugem smislu kot da se čimveč producira. Zgodilo se je tako. Milijone delavcev je šlo v tovarne, namesto na "week-end" počitek. Jeklarska industrija se ponaša, da je bilo v nji produciranega dne 4. julija več raznega blaga v vojne namene kot kateri drugi dan dosedaj. Kar smo v vojni. Oziroma več kot še katerikoli dan v naši zgodovini. Pa pravijo, da delavci ovirajo produkcijo! Kadar oni ne delajo, se to pozna. Tisti, ki jih kritizirajo, so bili 4. julija večinoma vsi na "oddihu" brez vsake škode za deželo.

V Clevelandu so slovenski socialisti nekoč veliko pomenili. Nikoli niso trdili, da zastopajo, ali predstavljajo, 160.000, ali pa 300.000, ali pa tisoč Slovencev. Bojevali so se in delali za svoj program. Kako to, da bi morali baš v teh časih biti potisnjeni v stran in prepuščati raznim Grdinom in sličnim, da sklepajo in govore tudi v njih nem imenu?

"Publicity agent" je v tej deželi važen poklic. Tisti, ki ga

imajo, so plačani veliko boljše kakor pa najskušenejši mehaniki v kovinski industriji. Na primer, vsi sloviti filmski igralci imajo take agente, od katerih so čestokrat odvisni za svojo karijero. Tudi škandalčke jim lahko spremene v dobro, ali pa v polom, če se jim zamerijo. Eden takih agentov je nekdo, ki je v poskusih za dramatisiranje obiska kralja Petra med drugim tole napisal:

Bilo je v jeseni leta 1934. V uradu ravnatelja neke angleške zole je bila črna oblečena žena, ki je pogosto gledala skozi okno in si je sempatam brisala oči s črno obrobjenim robcem.

Tiho so se odprla vrata in v sobo je potisnila nevidna roka majhnega dečka. Gospa razprostre roke in zakliče: "Peterkin!"

"Stara mama!" vzklikne deček in ji zleti v objem.

"Prišla sem, da te peljem domov," pravi gospa. "Veš, da morai prevezeti mesto svojega očeta. Ti si kralj!"

"Toda, stara mama," pravi med solzami deček, "jaz nečem biti kralj." Deček je bil tedaj 11-letni jugoslovanski kralj Peter, gospa v črni pa njegova stara mati rumunska kraljica Marija. Njegov oče kralj Aleksander pa je bil prej dan ustrelen v Marseillesu.

Nekaj pa je ta "publicity agent" pozabil navesti. Zaradi te stare mame je bilo na jugoslovanskem dvoru že mnogo razprtij. Je mati Petrove mame Marije, in mati njegovega strica Karla, rumunskega kralja, ki si je dobil zavetje v Mehiki. Subskega jezika ne zna, ne nobenega drugega slovanskega. Mnogi čitatelji se je morda še spominjajo, da ko je bila v Ameriki na obisku, se je okrog nje trlo iz radovednosti stotisoče ljudi.

Narodni Glasnik v Pittsburghu ima tiskarno, o kateri pravi, da tiska dva lista po dva krat na teden in ima veliko drugega posla. Rabi se en linotip (linotype), in ker dobro "gospodari", nima denarja, da bi ga kupila, pa vprašuje Hrvate, da naj v treh mesecih zberejo potrebno vsoto. Znašati mora najmanj tri tisoč dolarjev.

Srbski list Evropa v Beogradu je iz urada Jugoslovanskega informacijskega centra bil citiran sledeče: "Srbijsa bo uspešno izvršila svojo dolžnost, če se jasno opredeli med obema Evropama. Po eni strani pozitivna Evropa, ki predstavlja ideale napredka, po drugi strani reakcionarna in materialistična Evropa, ki je zakleti sovražnik nacional-socializma in fašizma." Zatem list ugotavlja, da naj se Srbija v svojo korist opredeli na stran fašistične Evrope.

Komunistov je v Srbiji nič koliko. In ko hitro koga oblast

Na tej sliki je bivša češka vas Lidice, ki so jo naciji do kraja razdejali. Imela je okrog 1500 prebivalcev. Bila je osumljena, da se v nji skrivajo atentatorji, ki so napadli Reinharda Heydricha. Vse vaščane moškega spola, ki so bili nad otroškimi leti, so naciji ustrelili, ženske odgnali na prisilno delo v razne tabore, nedolotne otroke pa poslali v zavode, da jih vzgoje za janičarje. Prebivalci Lidice so se preživljali s kmetijstvom, nekaj pa je bilo v nji tudi premogarjev in precej obrtnikov. Slika na levi (spodaj) predstavlja trgovino. Vse hiše so porušili in zaigali, da ni od vasi ničesar ostalo kot pogorišče. Blizu Jolietu v Illinoisu so dali nekemu novemu selišču ta teden ime "Nove Lidice", v spomin na češko vas, ki je ni več.

proglasi za komunista, ima vsakdo pravico in dolžnost, da ga ubije, čim mu pride pred oči. Enako na Hrvatskem, v Sloveniji, na Norveškem, v Parizu, na Češkem in kjer si že bode. Čudno pri tem je, kako je mogoče, da se komunisti ogrevajo za "reakcionarno, materialistično Evropo, namesto za — nacional-socialistično", kot jim to očita "Novo Vreme" v Beogradu.

Jugoslovanski informacijski center (novinski biro jugoslovanske vlade v New Yorku) polni jugoslovanske liste v Ameriki s citati iz zagrebških, beogradskih, bernskih, nemških in drugih listov, le iz ljubljanskih nikoli nič ne citira. Kako pišeta sedaj "Slovenec" in "Jutro"? Nič manj fašistično kakor beogradski in zagrebški listi. Torej čemu dvojna mera? Saj ameriški čitatelji razumejo, da morajo listi v Ljubljani pisati po enakih navodilih kakor zagrebški ali beogradski, s to razliko, da morajo ob enem slaviti Italijo veliko bolj kakor drugi jugoslovanski listi.

Nick Pesch je že leta eden najdelavnejših nemških socialistov v Chicagu. Obratuje krojačnico na No. Avenue, ves svoj prosti čas pa da pokretu, v katerega veruje. Iz S. P. je izstopil, ko je bila potisnjena iz nje stara garda. Od tedaj je v social-demokratski federaciji, največ svojega časa pa porabi v pobijanju nacijske propagande, ki med ameriškim nemštvom bujno cvete vzlic prizadevanjem vlade in drugih, da se ji stori konec. Nick Pesch je predsednik organizacije, ki se imenuje "German-American Congress for Democracy". A se pritožuje, da mu ovirajo delo sedaj komunisti, kakor so mu ga po sklenitvi nenapadnega pakta med Berlinom in Moskvo. To je slabo. Pesch je bil iskren protifašist in socialist v vsakem vremenu, pa ni prav, da bi mu komunisti sedaj metali polena pod noge zgolj zato, da bi oni dobili med Nemci v Chicagu kredit za delo, ki ga je on vršil iz prepričanja.

Peter Stanković, urednik hrvaškega tednika Hrvatski Glas v Kanadi, je bil — tako trdijo, nekoč komunist. Ko je prišel kralj Peter v Ameriko, mu je brzojavil, da ga Hrvati, Srbi in Slovenci v Kanadi iskreno pozdravljajo. Imenuje ga za "Njegovo veličanstvo" in Peter se je temu nazivu v Ameriki čisto privadil. Ako je mislil, da je prišel v republiko, je zase prepričan, da ga tu več ljudi časti z dvornimi titelnimi kot kjer koli drugje.

Amerikanski Slovenec z dne 23. junija piše:

Gledé pomožne akcije za stari kraj se zdi, da so Čehi še najbolj naredili. Pri organizacijah so uvedli assessment v ta namen po 5c na mesec. Je to prostovoljni assessment, pa je postal za vsakega nekako obvezen in vsakega bi bilo sram, ki bi ga odklonil. Ko so nekateri ugovarjali so jim rekli: Če si tistega nekako tako potreben, ga nočem. Kmalu ni nihče več ugovarjal, v blagajne pa se stekajo deset tisoč za podporo staremu kraju. Pri nas Slovenci pa molodujemo in prosimo, a uspeha ni posebnega. Prijemamo vse selice itd. Dobro je in dober namen

in dosti dobre volje je zraven, še veliko več pa dela. Ampak veliko denarja, ki se ga potroši za veselice in ta raven gre pivovarstvom, za jestvino, za dvorane, za godbe in umetnike. V mnogih slučajev gre vsa smetana tem, knofi pa ostanejo za podporo staremu kraju. Ali bi ne bilo bolje, da bi ljudje odinili vsak kar misli v ta namen, in bi vse čisto ostalo religiozno namenu?

Brambovič Sebastopol so se borili do skrajnosti svojih moči proti ogromni nemški premoči skoro leto dni. Posebno spet v zadnji nemški ofenzivi, v kateri so podlegli ne prvi dan, kakor angleški bramboxi Tobruka, nego po enem mesecu brezprimernega vztrajanja. Edino ljudje, ki vedo, čemu se bore, so zmožni vzdržati toliko kot so branili Sebastopola. Padli so, a si ob enem postavili nesmrten spomenik.

Spomenica Dr. Mallyja "Nj. Vel. Kralju"

Dr. James W. Mally v Clevelandu, ki je predsednik odbora "Slovenske narodne zveze", ustanovljena 7. junija v Clevelandu, je izročil "v roke kralju Petru II." "govorec v imenu 160.000 ameriških državljanov jugoslovanskega rodu", spomenico, ki se glasi (ponatisnjena dobesedno iz Ameriške Domovine):

SPOMENICA, KI JO JE IZROČIL DR. MALLY V ROKE KRALJU PETRU II.

Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II., kralju Jugoslavije,

Vaše Veličanstvo!

Podpisani Dr. James W. Mally, honorarni konzul kraljevine Jugoslavije, govorec v imenu 160.000 ameriških državljanov jugoslovanskega rodu, ki spadajo pod jurisdikcijo honorarnega konzulata v Clevelandu, si dovoljuje obračati pašnjo Vašega Veličanstva na voljo vseh Američanov jugoslovanskega rodu, da bodo v osvobojeni in v demokratično urejeni Jugoslaviji združeni vsi Srbi, Hrvati in Slovenci.

Da so ob koncu prve svetovne vojne vsi Slovenci in Hrvati to voljo po ujedinjenju nedvomno izražali, da pa je navzlic svečanim obljubam samoodločbi narodov ostalo več nego tretjina slovenskega naroda izven meje Jugoslavije, in prav tako veliko število Hrvatov.

Da so Slovenci in Hrvatje in Srbi, prebivajoči izven mej Jugoslavije, bili izpostavljeni brezobzirnemu kulturnemu preganjanju in ekonomskemu izkoriščanju, ki je čel za tem, da napravi iz njih v eni ali dveh generacijah Nemce, Italijane, ali Madžare.

Da je pri delitvi Jugoslavije v sedanji vojni že ves ostanek slovenskega naroda prišel pod oblast Nemčije, Italije, in Madžarske, in ko te države še vedno nadaljujejo s politiko raznarodovanja in izkoriščanja, ki so jo že prej uporabljali proti njim prepuščeni Slovincem in Hrvatom, za tem, da slovenski narod fizično uniči in ga izbriše iz zbir narodov.

Da so Slovenci stali tisočkrat na smrtni straži proti navali Nemcev, Italijanov in Madžarov, in trpeli silno za obrambo, in ideje slovenstva in jugoslovenstva.

Da obstoji tudi po sedanji vojni navzlic svečanim obljubam, nevarnost, da bodo tistim delom slovenskega in hrvaškega naroda zanikana samoopredelitev, in bodo še enkrat prepuščeni Nemcem, Italijanom, in Madžarom v izkoriščanje in da bodo predmet trgovanja visoke politike.

Da bi tako podaljšano nasilje nad slovenskim in hrvaškim narodom onemogočilo trajno mirno ureditev sožitja narodov v Evropi.

žilo vse Slovence, Hrvate, in Srbe v eni veliki demokratični državi.

Vaše Veličanstvo, sprejmite iskrene izraze globokega spoštovanja in vdanosti.

Dr. James W. Mally, Častni konzul Kraljevine Jugoslavije.

Mirko Kuhel o "slovenski politični akciji"

V Prosveti z dne 2. julija je M. Kuhel (gl. blagajnik S. N. P. J.), izrazil o sestanku v Clevelandu na račun onih, ki se jih tiče, med drugim sledeče mnenje:

"Zelo me je navdušila vest, da se ima dne 7. junija vršiti v Clevelandu konferenca, na kateri ima biti poleg odbora JPO tudi "cvet slovenskega naroda" v Ameriki. Vabljeni so bili vsi uredniki našega časopisa in leposlovja, zastopniki naših socialno-kulturnih prizadevanj, naš odličnjak Louis Adamič, predstavnik jugoslovanske vlade in drugi prominentni rojaki. Navdušenje pa me je minilo, čim sem začul prve odmeve o poteku konference. Popolnoma sem bil poparjen, ko sem čital zapisnik in druga poročila o rezultatu.

Da je bil na konferenci izvoljen poseben odbor za izvajanje politične akcije, je bilo že večkrat poročano, torej to sedaj ni važno. Važno pa je dejstvo, da tvori eksekutivno tega odbora pet članov, izmed katerih je samo tajnica zastopnica kake organizirane struje. Ostali člani eksekutive ne zastopajo uradno nikogar, torej tudi niso drugemu odgovorni za svoja dejanja kot svoji vesti. Ostala dva člana novega odbora — posvetovalec stotine milij izven "metropole" — pa tvorita neko "peto kolo" kljub temu, da zastopata Jugoslovansko socialistično zvezo (Kristan) in SNPJ (Molek). Zapisnik niti drugi viri ne povedo, ali je JPO držal kontrolno nad tem političnim odborom in jaz dvomim, da jo je. To bi torej pomenilo, da je JPO preemstil svojo politično odgovornost iz rok naših bratskih podpornih organizacij v roke posameznikov, ki niso primorani dajati odgovora nikomur. Položaj še ne bi bil tako slab, ako bi konferenca začrtala kako pot, napravila kak načrt ali kako "platformo", kateri naj bi novi odbor sledil. Toda, ker tega manjka, je položaj še toliko slabši.

Brez zaslombe naših bratskih, političnih in kulturnih ustanov ta odbor sploh ne more funkcionirati. Toda kake zaslombe odbor ne more pričakovati, dokler nam ne pojasni, kaj je njegov cilj. Kaj je njihov načrt za "združeno" Slovenijo, za Jugoslavijo? Kaj naj bodo njene nove meje, politična forma vlade? Kaj je sploh program tega odbora?

Brez finalne opore odbor ne bo mogel uspešno ali celo javno nastopati. Toda kako more pričakovati kak cent podpore od glavnih možnih prispevalcev — bratskih podpornih organizacij in njihovih naprednih članstva — dokler te organizacije niso informirane in zagotovljene, da se smernice novega odbora ne bodo križale z načrti, katere bi te organizaci-

je podpirale finančno in moralno?

Zapisnik pove, da je vprašanje politične forme vlade nove Jugoslavije bilo sproženo na konferenci, toda je prevladovalo mnenje, da je to "zadeva onih tam in mi jim ne moremo ničesar usiljevati." Bože mili, ali jim tudi demokratične forme vlade ne moremo priporočati? Stavil bi vsa ostala leta svojega življenja (star sem 37 let in zdrav!), da si vsaj 90% Slovencev, Hrvatov in Srbov v Evropi želi vsaj 10% tiste demokracije, ki jo uživamo mi srečneži v Ameriki. Recimo, da bi Jugoslovonom res bila dana prilika, da si sami odločijo politično formo vlade in bi Srbi glasovali za dedno kraljevino, Hrvati za "neodvisno", Sloveni pa za demokratično federacijo.

Kdo bi zmagal? Srbi, seveda! In ali bi to bilo demokratično po načinu kot si demokracijo tolmačimo mi Amerikanci? Mogoče je primerno vprašati sedaj: Na podlagi kake demokracije pa so Slovenci dobili kralja za vladarja leta 1918 namesto predsednika? Nihče jih ni vprašal, in sicer zato, ker je bil "kralj" v načrtih onih, ki so delali končni zemljevid Jugoslavije. Jugoslovonom nihče ni vprašal. Plemenito delo Jugoslovanskega republikanskega združenja je splavalo. V pričo zgodovine bi zelo dvomil, da bi večina v "združenju" Sloveniji in "novi" Jugoslaviji nasprotovala, ako bi jim politično formo vlade pripravili že Amerikanci in njih zavezniki.

Mirko G. Kuhel.

KNJIŽEVNI VESTNIK

Cankarjev Glasnik, junjska številka, ima sledečo vsebino: Na svetu je prostora za vse (uvodnik); T. J. Samotar Janke; Prerojenje Martina Krpana; I. J.: Njen portret pesem; Zvonko Novak: Vstajenja dan (pesem); Milan Medvesek: O sodobni Rusiji (nadaljevanje); I. J.: Prvi za naparom (intervju z Johnom Lokarjem); Anja P. Krasna: Čudežno mesto; Frank Česen: "Daddy"; Ivan Molek: Zadeva kritike; Pošljatelj: R. W. R.; X. Y.: Sanje varujejo spanje; Književnost; Manj strašna noč bo v črne zemlje krili...

Naslov Cankarjevega Glasnika je 6411 St. Clair Ave., O. Naročnina \$3 na leto. Posamezen zvezek 30. Urednik je Ivan Jontez in Ludvik Medveshek upravniki.

Mladinski list je v juljski številki posvečen svoji dvajsetletnici. Razvil se je v tem času v zares dobro mladinsko revijo, ki pa je, kar smo v Proletarcu že večkrat rekli — zanimiva prav tako za odrasle, kakor za mlado. V početku je bil Mladinski list bolj slovenski ko angleški, a sedaj angleški del prevladuje. Pišejo vanj člani SNPJ, vsi Slovenci, eni iz starejših, drugi iz mlade generacije. Mnogo let sta bila slovenski in angleški del vsak zase. Ze precej let je gradivo v obeh jezikih pomešano. Namreč, včas je na eni strani pol slovenskega, pol angleškega, in tako je razpodeljeno vse gradivo na zelo posrečen način.

Prvi urednik Mladinskega lista je bil Jacob Zupan, za njim Andrew Kobal, potem več let Louis Beniger, ki v njemu tudi sedaj izvršuje največ tehnične dela in piše vanj. Od leta 1938 pa je odgovorni urednik Ivan Molek. Pod njegovo režijo so se izvršile mnoge spremembe v razpodeljevanju gradiva in v tehniki. M. L. prinaša originalne risbe članov mladinskega oddelka SNPJ in poljudno gradivo v obeh jezikih. Ko ga je SNPJ ustanovila, je bil to poskus, ki se je v dveh desetletjih razvil v resničen uspeh. Čestitke!—c.

"Sloga" je ime mesečnika, ki je glasilo Jugoslovanske podporne zveze Sloga v Wisconsinu. Izhaja v obliki revije. Prva številka je izšla marca to leto. Nam je niso poslali. Neki član nam je iz prijaznosti dal naslednjih par števk. Urejuje jo Steve Mohorko. V par listih je bil že zelo kritiziran zaradi slabe slovenščine, a očividno ima večina članstva in odbora JPSZ rajše tako, kot pa "Obzorovo" dobro slovenščino. Prejšnje glasilo je bil "Obzor", ki ga izdaja in urejuje Rado Staut. Steve Mohorko je star 42 let, pišejo, da je v mladosti deloval v kulturnih in podpornih društvih, potem pa je bil uposlen pri Leo. Zakrajšku v New Yorku 10 let, zatem je ustanovil razpošiljalnico raznega blaga, ki ga je naročal iz starega kraja, vsled sedanje vojne pa blaga od tam ni bilo več in je prenehal z obrtjo. Menda edine njegove skušnje v časnikařtvu so bile pri listu Naš Dom v New Yorku, pri kateremu je bil dve leti. Poročajo, da se je učil "journalizma" tudi v večerni šoli v New Yorku. V Milwaukeeju se peča poleg urejevanja Sloge s tiskarsko obrtjo, in pa z notarskimi ter sličnimi pisarniškimi posli.

Novi svet priobčuje serijalno že v več številkah opis ljudi in naselbin v Pennsylvaniji. Novi Svet je katoliška revija in izhaja v založbi Amerikanskega Slovenca v Chicagu. Njena urednica sta J. M. Trunk in John Jerich.

Nemci v Ameriki spet v zagatah

Delovanje nacijev je povzročilo stotisoče Nemcem v tej deželi zelo neprijetne občutke. Hočejo biti Amerikanci, a par toč fašistov jim dela preglavice, da ne vedo, kako si bi pridobili zaupanje širše javnosti.

Ponos ameriške mornarice

Japonci so zmogli napraviti ameriški bojni mornarici škodo samo 7. decembra. V vseh naslednjih bitkah na morju so Japonci izgubili.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefoni: CANAL 7172—7173

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO, ILL.

Kdo upravlja imovino J. R. Z., kdo sme z njo razpolagati, in v kakšne namene?

Cemu je nastalo JRZ, in kaj je sklenil zadnji zbor glede razpolaganja imovine? — Pogoji za prevzem dedščine sprejete resolucije v pojasnilo onim, ki se zanimajo

Dne 21. oktobra 1922 se je vršil v dvorani SNPJ v Chicagu poslednji zbor JRZ, ki so se ga udeležili sledeči zastopniki:

Frank Alesh, Minka Alesh, Filip Godina, Frank Gottlicher (Smith), Frank Udovich, Mary Udovich, Joseph Zavertnik (pokojni urednik Prosvete), Fred Zalaznik, Josko Oven, Miloje Lucic, Frank S. Tauchar, Bartol Yerant, Anton Zornik, Vincent Cankar, Math J. Turk, Frank Petrich, Charles Pogorelec in Frank Zaitz.

Na tem zborovanju je bilo po podanih poročilih ugotovljeno, da je čas za razpust JRZ tu, njegovo imovino pa se izroči v upravljanje poverjeništvu, kakršnega si je zamislil že prejšnji zbor JSZ (članek o njemu je na drugem mestu v tej številki). Določilo se je, da naj bodo v poverjeništvu trije odborniki SNPJ in trije člani eksekutive JSZ. O razpolaganju imovine imata pravico odločati le celokupni odbor SNPJ in eksekutiva JSZ.

V prvi odbor poverjenišтва so bili izvoljeni od SNPJ Vincent Cankar, Philip Godina in Math. J. Turk, od JSZ pa Frank Petrich, Charles Pogorelec in Frank Zaitz.

V odboru poverjenišтва so nastale potem večkrat spremembe v smislu resolucije, ki med drugim določa, da se sme izvoliti v to zastopstvo le one, ki so člani gl. odbora SNPJ in pa člani eksekutive JSZ.

Račune se pregleduje vsako leto in so objavljeni vsako leto. Sploh so bili objavljeni od vsega začetka, z vsemi podrobnostmi dohodkov in izdatkov.

Ker mnogim ni več znano, kaj je bilo na poslednjem zboru JRZ glede programa in imovine sklenjeno, objavljamo tu resolucijo, ki je bila po dolgi razpravi dne 21. oktobra 1922 soglasno sprejeta. Glasi se:

RESOLUCIJA GLEDE BODOČNOSTI JRZ IN UPRAVE NJEGOVE IMOVINE

Tekom svetovne vojne se je med jugoslovanskim ljudstvom v Ameriki pričelo gibanje za združenje vseh štirih jugoslovanskih narodov v enotno državo na federativni podlagi z najširšo demokratično ustavo s tako socialno uredbo, ki bi omogočila vsemu ljudstvu v novi jugoslovanski republiki živeti v blaginji.

To gibanje je leta 1917 našlo svoj izraz v novi organizaciji "Slovensko Republičansko Združenje", ki se je pozneje spremenilo v Jugoslovansko Republičansko Združenje. Napredni elementi jugoslovanskega ljudstva v Zedinjenih državah so se zbrali pod okriljem te organizacije, da z združenimi močmi delujejo za cilje, ki si jih je dalo JRZ na svojih zborih.

Po končani svetovni vojni so narekovali mirovne pogoje za zavezniški imperialisti in dobili smo Versailles in druge mirovne pogodbe, ki so za en čas zapečatile usodo evropskih in drugih prizadetih ljudstev.

Mesto demokratične, svobodne Jugoslavije, je nastala monarhistična tvorba pod imenom "Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca", in ta nova država je dobila reakcionarni režim, kakor več ali manj vse dežele, ki so nastale kot posledica mirovnih pogodb, sklenjenih po svetovni vojni.

Mase zavednega delavstva niso bile dovolj pripravljene in jake preprečiti imperialistični mir. Tudi jim je primanjkovalo solidarnosti. Vse, k čemur je vojna pripomogla, je bil padec habsburške in hohenzollerske dinastije in razpad avstro-ogrške monarhije. Med vsemi dogodki med vojno je polom ruskega carizma najvažnejši. Rusija je edina, ki je ne le strmo glasila stari režim, pač pa ga nadomestila tudi z režimom delavskega in kmečkega ljudstva.

Po končani svetovni vojni, v kolikor so jo končali zavezniški imperialisti s svojimi grabaškimi pogodbami, so se iz Jugoslovanskega Republičanskega

ga Združenja umaknili vsi elementi, katerim je bil glavni cilj le ustanovitev jugoslovanske države. Ta je bila ustanovljena, dasi niti zdaleč v tistem smislu, kakor ga je zastopalo JRZ. Bolgare, ki so del Jugoslovancov, so pri formiranju jugoslovanske države odločujoči faktorji izključili; v Beogradu so Bolgare enostavno prezrili in ravnali z njimi naprej kot z narodom, ki je Srbiji sovražen in s tem tudi novemu kraljevstvu SHS. Na drugi strani je velik del jugoslovanskega ljudstva in s tem njihoviga teritorija postal plen italijanskega imperializma.

V obstoječih razmerah JRZ ni moglo vsiati toliko aktivnosti kakor prva leta svojega obstanka. Razredno zavedni jugoslovanski delavci, jedro JRZ, so se oprijeli z vso vno delo v strogo socialističnih organizacijah. Drugi, mlačeji, so se umaknili.

Delavstvo edino je sila, ki bo pomelo s površja sedanji družabni red, kajti le z odpravo kapitalističnega sistema bo omogočeno ustanoviti družbo pravičnosti. Samoodločevanje narodov pride šele tedaj do svoje veljave. Da proletarijat postane taka sila, ga je treba vzgajati, organizirati in vpsobiti za izvršitev preobrata. V Ameriki vrši to delo med našim ljudstvom v prvi vrsti Jugoslovanska socialistična zveza. V tej so danes koncentrirane aktivnosti zavednega jugoslovanskega delavstva in radi tega je postalo Jugoslovansko Republičansko Združenje v svoji stari tvorbi od svojega zadnjega zbora, ki se je vršil dne 11. in 12. marca 1921, neaktivno. Imenovani zbor je predvidel in se ožiral na to situacijo, ki je imela slediti in je z ozirom na ta dejstva sprejel razne zaključke, med temi resolucijo, znana kot Skubičeva resolucija. Odstavek te resolucije, nanašajoč se na bodočnost JRZ, se glasi:

"... Če po dveh letih nastane v starem kraju taka stabilnost, da glavni odbor in centralni odbor uvidita, da je nadaljno delovanje JRZ nepotrebno, tedaj se odda premoženje Slovenski Narodni Podporni Jednoti in Jugoslovanski Socialistični Zvezi z nalogom, da ga odposljeta jugoslovanskim organizacijam v Jugoslaviji in okupiranem ozemlju, katere so priznale naš program, da ga porabijo v svrhe, v katere so bila sredstva JRZ nabrana.

Na imenovanem zboru JRZ je bilo nadalje zaključeno, da se izvolijo v centralni odbor JRZ in po razpustu JRZ v upravo njegovega premoženja trije odgovorni člani JSZ in trije odgovorni člani SNPJ. To poverjeništvu sestojee kakor omenjeno, ima nalogo izvesti sklepe zadnjih in tekočega zbora JRZ.

Zaključki konvencije JRZ določajo, da se morajo sredstva porabiti za namene, za katere so bila nabrana, to je v prid propagande za ustanovitev svobodne, demokratične, republikanske Jugoslavije, v kateri naj bodo združeni vsi štirje jugoslovanski narodi.

V Jugoslaviji, kakor tudi na okupiranem ozemlju (Julijška Benečija), obstoji sedaj več struj, katerih programi so načelno identični s programom JRZ, toda te struje danes niso složne. Nasprotujejo si radi podrobnosti in v obliki države, nadalje imajo različna mišljenja o taktiki in o reševanju socialnih problemov. V takih okoliščinah je težko sklepati, med katere skupine naj se razdeli premoženje JRZ. Tudi bi se v teh razmerah denarna sredstva JRZ, ako bi se odposlala v stari kraj sedaj, ne porabila toliko v svrhu propagiranja programa, kakršnega si je osvojilo JRZ, temveč za še večje netenjske frakcijske sporov. To so razlogi, ki nas navajo storiti sklep, da se t obstoječih razmerah ne pošlje premoženje, katerega stanje je razvidno iz poročila nadzornega odbora in merodajnih odbornikov gl. odbora JRZ, v stari kraj sedaj, ampak šele kadar bodo izgleli, da se bodo sredstva resnično porabila za namene, za kakršne se je JRZ ustanovilo.

Delo za osvoboditev ljudstev, za zedinjenje narodov, za samoodločevanje in za splošne ljudske pravice ne bo prestalo. Toda v borbah za pravico in boljšo družabno uredbo pridejo v prvi vrsti v poštev organizacije, ki vodijo take boje. Taka organizacija je za nas Jugoslovanska Socialistična Zveza, sloneča na načelih mednarodnega socializma, delujoča v mednarodnem delavskem gibanju. Njen namen je združevati naše delavstvo in ga osposobljati za borbo proti današnjemu redu. Ona je v prvi vrsti pozvana utrjevati stike z zavednim delavstvom v Jugoslaviji in v vseh tistih krajih, kjer je jugoslovansko delavstvo kompaktno naseljeno. Njeno delo ni samo začasno, temveč trajno. Zato je treba to gibanje našega delavstva tudi gmotno podpirati.

V pogledu upravljanja premoženja JRZ in bodočega delovanja ter razpolaganja sredstev, zaključujemo:

1. Da poverjeništvu, sestojee

Resolucija je torej jasna. JRZ ni delalo samo za združenje vseh štirih jugoslovanskih narodov v skupno državo, nego enako odločno za zvezno republiko z najširšo socialno zakonodajo in demokracijo.

Vsi, ki so bili za KRALJEVINO, so JRZ pobijali in ga napadali še dolgo potem, ko je bilo vojne konec, in znova letos. Nihče izmed njih (onih, ki so delali za monarhijo in njene posledice) ni prispeval ničesar v sklad JRZ, pač pa so imeli svoj sklad, večji kot pa je bil JRZ, o katerem niso nikoli položili računa.

To je menda dovolj pojasnila onim, ki so morda že poznali, kako je bilo s to stvarjo.

Delo naprednih slovenskih krogov v akciji za osvoboditev Jugoslovancov v dobi prejšnje svetovne vojne

(Nadaljevanje s 1. strani.) svoje bitke tukaj. Vse, kar moramo pričakovati od delavstva muditi ničesar, kar bi pripomo- v drugih deželah v našem boju glo strnjati naše bojovne sile proti ameriški finančni oligarhiji, je moralna in morda gmo-

Delavstvo je zelo razdvojeno: na pomoč ter solidarnost; ravni pot za zopetno zedinjenje toliko lahko damo mi delavci precej dolga in težavna. Ali sta izven mej te republike, kar se zediniti more, se naj ze-Vsled gotovih razmer je možno diti in naj nastopa skupno v ljudstvu ene države pomagati boju. Čepljenje naših moči v bolj la uspešnejše, kakor ljud-različnih organizacijah s so-avtu druge države. Z našim narodnimi cilji je v današnjih ča-rdom v Jugoslaviji imamo sihih greh, ki se ga moramo izo-krvne, kulturne in druge sorod-gabati.

Za osvoboditev narodov se mo intimnejše in smo sposob- bori socializem, ki je mednar-nejši za boljše razumevanje dca. Le potom mednarodne ak-med seboj, kakor pa smo za ra-cije pridejo osvobodjenja naro-zumevanje kakega naroda, s dov. Kder do danes še ni spo-ke-terim nimamo tako utrjenih znal te resnice, je le malo pazil zvez. Toda nas vse mora pre-na potek zgodovine zadnjih žeti enaka tendenca: boj proti par let.

Ze leta 1909 je konferenca nam vsem skupen sovražnik. JSZ izjavila, da bo gmotno in Dokler ni pogazen ta, ne bo moralno podpirala stmenljenja svobode na zemlji.

Jugoslovanskih socialistov za federativno balkansko, oziro-ma jugoslovansko federativno republiko. Temu delu se orga-nizacija ni nikdar odrekla, to-da vsled posebnih razmer, ki jih je opisal v eni prejšnjih iz-daj tega lista gl. tajnik JSZ, je prešlo vodstvo tega delovanja v Ameriki v področje JRZ, ka-terega so ustanovili sodruzi, ki pa niso izključevali od sode-lo-vanja nikogar, ki je hotel po-magati do uresničenja progra-ma JRZ. Ako ti krogi danes ni-so več aktivni v JRZ, potrjuje to le mnenje, da je bil njihov glavni cilj združenje jugoslo-vanskega teritorija v eno drža-vo. Ko je bilo to v glavnih po-tezah doseženo so se umaknili delu. Ne samo oni: tudi tisti, katerim se ne more očitati, da se zadovoljujejo s sedanjo for-macijo Jugoslavije in njene no-tranje državne tvorbe, so pre-nekali biti aktivni v JRZ; ne vsi, ampak mnogi. Rezultat jih je razočaral. JRZ ni objavlja-lo, da bo doseglo v teku ene go-tove dobe to, kar zahteva v svojem programu. Toda, kdor hoče vršiti še v nadalje boj za ta program, mora spremeniti taktiko v toliko, da se bo boril kot socialist v socialistični or-ganizaciji. Tako delajo tam in tako moramo delati tukaj. Na-se moči ne smemo več deliti na dve organizaciji, ako lahko de-gotoviti, ali v "prerokovanju", lamo skupaj v eni organizaciji, se ni zmotil.

JRZ na zadnji konvenciji ni Sedaj smo spet v enakem po-bilo razpuščeno. Toda aktivno lo-žaju kakor takrat in naša na-v sedanjih razmerah ne bo, loga je, da delujemo ne samo Glavni boj za svobodno Jugo-za zmago nad sovražnimi sila-slavijo se bje v Jugoslaviji, ka-mi nego tudi za zmagovit mir, kor bje ameriški proletarijat za resnično demokracijo.

Tako je pisal Proletarec pred 21. leti. V nobeni svoji u-več organizaciji, ako lahko de-gotoviti, ali v "prerokovanju", lamo skupaj v eni organizaciji, se ni zmotil.

JRZ na zadnji konvenciji ni Sedaj smo spet v enakem po-bilo razpuščeno. Toda aktivno lo-žaju kakor takrat in naša na-v sedanjih razmerah ne bo, loga je, da delujemo ne samo Glavni boj za svobodno Jugo-za zmago nad sovražnimi sila-slavijo se bje v Jugoslaviji, ka-mi nego tudi za zmagovit mir, kor bje ameriški proletarijat za resnično demokracijo.

JRZ na zadnji konvenciji ni Sedaj smo spet v enakem po-bilo razpuščeno. Toda aktivno lo-žaju kakor takrat in naša na-v sedanjih razmerah ne bo, loga je, da delujemo ne samo Glavni boj za svobodno Jugo-za zmago nad sovražnimi sila-slavijo se bje v Jugoslaviji, ka-mi nego tudi za zmagovit mir, kor bje ameriški proletarijat za resnično demokracijo.

Nemci v skrajnih naporih, da vojno letos odločijo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

narekova svojo mir. Od začet-ka vojne je bila celo na strani Anglije toliko, da so jo v Lon-donu smatrali za odkrito za-veznico. Imela je pogodbo, da poseže v konflikt čim se Nemci pripode na Balkan ali Italija napade Grčijo, pa se je premi-slila, ker se je bala, da Anglija v sredo zemlji ni več tolikšna sila kakor nekoč. In ko se je dogodilo da je moralna angle-ska armada iz Libije in je pri-šel celo Egipt v opasnost, so turški listi angleške poveljniko o-stro prijemali, češ, da so pora-zi, ki jih doživljajo, posledica njihove nesposobnosti in neod-ločnosti. Take kritike v turških listih ob enem pomenijo, da čimslabše gre angleški arma-di, toliko bolj oholo se obnaša-jo nemški agenti, ki vabijo Tur-čijo pod svoj vpliv v vsakoka-kimi obetanjih, seveda vse na druge stroške.

Zanašanje na USA V teh okoliščinah je svetovna pozornost obrnjena pred vsem na Zed. države. Ali bodo mogle vzdržati ogromne izdatke in nadaljevati vojno? vprašujejo nekateri. In pa, dali so že do-volj pripravljene, da posežejo v borbo z vso svojo oboroženo silo in odločijo zmago predno bi mogli Nemci izčrpati ruski odpor in Japonci kitajskega?

Podjarmljenim narodom so Zed. države edino upanje. Pre-pričani so, da bodo zavezniki zmagali le, kadar udarijo v vojni metež Zed. države s svo-jo armado, mornarico in letal-

stvom na evropski in azijski ce-lini. V Washingtonu jim to ve-ro potrjujejo, kajti Zed. države so odločno za zmago, kar v Berlinu dobro vedo, zato se nemški armadi v Afriki in na vzhodni fronti tako mudi z o-fenzivo. Ko poseže vmes ame-riška oborožena sila, Nemci ne bodo več v ofenzivi.

Presojanje dogodkov doma in po svetu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ropskih deželah, in na Japon-skem, pomenilo ogromno vred-nost. Sedaj smo izprevideli, da se moramo v tem oziru vsled vojne zelo "evropizirati" in da ti starinarjem ali kunjarmem vsako stvar, ki je več ne rabi-mo, ali ki je izrabljena, pa se jo lahko znova predela v ko-ristne predmete.

Reinhard Heydrich je bil ma-ševan toliko, da si noben Čeh ne bo nikoli več upal izvršiti at-entat nad zastopnikom tretje-ga rajha. Tako trdijo Nemci. Nad tisoč Čehov je bilo postre-ljenih radi tega, in vas Lidice, ki so jo naciji dolžili, da skriva atentatorje, je bila uničena, njeni moški vsi pobiti, ženske odgnane, otroci pa poslani v nemške zavode. Čehi so uverje-ni, da bo Nemcem nekoč zelo žal te brutalnosti, ker jim bodo plačali po pravilu "zob za zob".

V Chicagu se zavrže povpre-čno vsak mesec 30.000.000 pra-znih kositernih ("plehnatih") "kant", ki so šle do te vojne vse na smetišča. Sedaj jih zbira-jo, da se jih pretopi in kovino znova porabi.

Na poslednji poti Antona Vičica

Chicago, Ill. — Dne 30. juni-ja smo spremili Antona Vičica na njegovi poslednji poti. (Po-datki o njemu so bili v prejšnji številki.) Pokopan je bil tik groba svoje žene na pokopali-šču Resurrection blizu Willow Springsa, kjer ima družina gro-bišče. Žena mu je umrla pred 15 leti.

Sin William mi je pravil: "Oče mi je naročil, da ko umr-je, naj ga damo upepeliti. A verjemi, nisem zakrknjenec, pa se mi to narečilo toliko upira, da ga ne morem izvršiti."

Tako so ga pokopali po sta-rem običaju, toda ne cerkveno, čeprav je omenjeno pokopali-šče katoliško.

Ker pokojnik ni bil član no-benega društva, ali kluba, sta bila njegova sina William in Anton, pa tudi hotelir Andrew Spolar, pri kateremu je pokoj-nik stanoval, nekaj časa v skr-beh glede nosilcev rakve. Pa je bila stvar enostavna: To nalogo so prevzeli 70-letni Jacob Vi-der (ki je vzlic svoji starosti raven kot sveča), Luka Groser, Zvonko Novak, Otto Spolar (sin Andreja Spolarja), Char-les Pogorelec in Frank Zaitz. Slednji je imel nagovor v slovo pokojniku v pogrebniški kape-li in ob grobu. Pogrebnik je bil Louis Zefran.

V kapeli se je nabralo več ljudi kot smo pričakovali in tu-di v pogrebni sprevodu jih je bilo precej, upoštevajoč, da je sedaj ob delavnikih le malo ko-mu megoče dobiti dopust.

Pokojnega upornika smo to-rej častno spremili, dasi je v življenju rekel ob vsakem po-menu glede pogrebov: "Ni važno, če je kdo za mojo rak-vijo ali ne, važno je, če je sedaj kdo z menoj."

Venec v zadnji pozdrav so mu poklonili tudi člani Družab-nega kluba Slovenski center, ki so zbrali med sabo potrebno vsoto v ta namen.

Kar diči pokojnega Vičica je to: Prav do zadnjega večera svojega življenja je bil ognje-vit in nepopustljiv, kadar je koga grajal. Malo jih je tako poznih let (bil je star 69 let), o katerih bi se moglo reči, da so prav tako bojeviti, kakor so bili v mladosti. Josko Oven ga v tej številki v svoji koloni zelo pravilno označuje.—X.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva.
Deset članov (ic) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN and SURGEON

3724 West 26th Street
Tel. Crawford 3212

OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 6446

If no answer — Call
Austin 5700

POSUSAJTE

vsako nedeljo prvo in naj-starejšo jugoslovansko ra-dio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmojni in moralni uspeh
svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

Socialized Medicine And War

If this war lasts long enough it may even be that our American doctors will become physicians rather than business men and real estate speculators. We were encouraged to voice this hopeful possibility by the warning sounded by Paul V. McNutt at a gathering of delegates to the American Medical Association in Atlantic City.

It must have come as a surprise to some of the nation's doctors to have Mr. McNutt tell them that more of them must enter military service — or else. Of course, they know that Mr. McNutt was the "big gun" that dominated the nation's labor supply. But we suspect that a large segment of them had never thought of themselves as laborers.

Well, they may soon realize that they are workers like the rest of us — and that their services can be commandeered like the services of the rest of us.

We don't imagine that Mr. McNutt intended to bolster the advocates of socialized medicine when he pronounced his warning. Yet he did just that. For, if it is right to draft doctors for social service in time of war, how can it be wrong to do that very thing in time of peace?

Here is a threat of socialization that carries a greater menace to individual economic liberty than anything Socialists have ever proposed. For Socialists have limited their immediate demands for social ownership and control to those basic industries which actually are being operated socially. But now McNutt is threatening social control of services which require individual skill, individual tools and individual knowledge.

In our own community most physicians have recently announced an arbitrary increase of up to 100 per cent in their fees. Aside from working a hardship upon many workers, that action indicated complete ignorance of the fact that big social changes are in the making.

If the professional individualists can be jarred into an understanding of the fact that an era of social control lies just ahead, and if somebody reminds them of the fate of the professions in fascist nations, we might hope that physicians will join with Socialists and help guide the new order along the democratic road. — Reading Labor Advocate.

"No Depression After This War!"

In order that Canadians may get a more satisfying view of the trend of things in Washington, Bruce Hutchison is writing a series of articles for a Toronto paper. Many of his observations are thought-provoking.

For example, he contends that while the chiefs of the "New Deal" may be sharply divided on many questions, they are "united on a basic decision, which, if maintained, will permanently alter the economic shape of all America, including Canada."

And that decision is: "There shall not be another depression after the war."

How is this calamity to be avoided? Well, here is the reply supplied by Mr. Hutchison:

"The 'New Deals' reply is simple and tough. One of the men who can speak its views as well as anyone in Washington put it to me thus:

"The people of America have seen that they can get jobs and a good living in war time through government spending. Any leader, any political party, which tells them we must go through another depression in order to re-establish the old system will be swept away."

"Make no mistake—the decision of the state to keep people at work has been made, finally and irrevocably. It is the first decision of the post-war world. Every other decision, domestic and foreign, will be made on that basis."

There has never been any good reason why any American, able and willing to work, should go hungry. We have the resources; we have the man-power. Only greed and stupidity are responsible for "starvation in the midsts of plenty." — Labor.

CRISIS IN RUSSIA

By LT. COMDR. C. S. SEELY

The present stage of the world struggle can well be compared with our own struggle in the period just before Gettysburg in our Civil War. If Meade had lost at Gettysburg, our experiment in democracy might have come to an end. If Lee had been able to smash the federal forces on that fateful July day in 1863, the Copperheads in the North would in all probability have forced a peace based on an extension of slavery.

I consider it the greatest tragedy of the times that so few Americans really understand the gravity of the situation in Russia. The Russians now have their backs to the wall. It is imperative that we give them all possible aid now, because we are in the same boat as they are. Our fate is now inextricably entwined with the fate of the Russian people.

Would Need Vastly Greater Army

There is no good reason to believe that Tula, Leningrad, and Moscow can hold until next December. Of course, those cities are not as important to the Russians — or Hitler — as the Caucasus, but they are still very important. They will be held if it is at all possible to do so. The Caucasus will be held at all cost, for the simple reason that if the Caucasus is lost, the war will drag on for many years.

Hitler will have everything he needs if he takes the oil fields of the Caucasus. He could then dig in and defy the world for a long time to come. Our proposed 6,000,000-man army would not be anywhere large enough to beat Hitler if he defeats the Russians this Summer and Fall. We would need to train at least 12,000,000 men—all the men in our country really fit to fight—if Hitler crushes Russia this year.

I hope a second front can be launched against Hitler soon. This would draw at least a small part of the nazi-fascist army away from the Russian front, and give the hard-pressed Russians a little respite.

Curtin's Realistic View

I hope readers of The Progressive noticed that even Prime Minister Curtin of Australia said on June 17 that aid for Russia must come first; that everything depended on the outcome in Russia. If he could say that when his own country is threatened with immediate invasion, which if attempted would result in almost cer-

tain conquest, there certainly is little reason for us to think differently.

Mr. Curtin is undoubtedly a realist. He knows that if Russia goes down, our plight would become critical. Fascism would then spread rapidly all over the world, and about all the freedom loving peoples could then do would be to fight rear-guard actions. If, however, the Russians hold through the Summer and Fall, democracy can finally win. And even though Australia did fall to the Japanese, it could be regained after the great fascist armies in Europe are finally disbanded.

(The opinions and assertions expressed above are the private ones of the writer and are not to be construed as official or reflecting the views of the Navy Department or the naval service at large.)

From The Progressive.

"A NATIONAL NECESSITY"

William A. Irvin, former steel executive and head of a new \$5,000,000 campaign to reduce industrial accidents, says that only 25,000 of the nation's 196,000 industrial plants have effective safety programs.

No wonder that industrial accidents are taking a huge and increasing toll of death and injury in war and other industries.

The situation calls for speedy and decisive action. Safety programs that gets results are needed in all occupations. Such programs are especially now, when it is essential that there should be no loss of manpower in production.

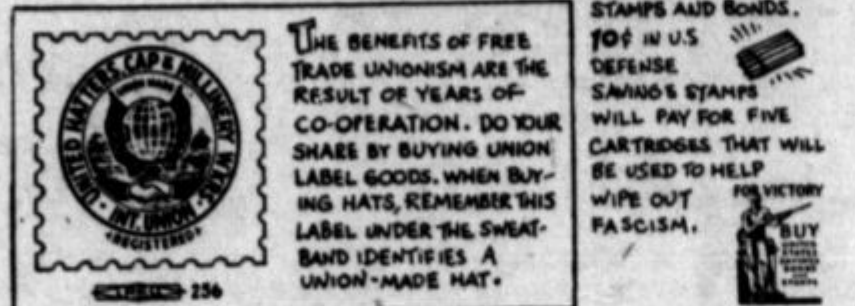
As President Roosevelt said in hailing the new safety movement, a broad program of accident prevention aimed at safety on and off the job, is a "national necessity at this time." — I.L.N.S.

Many Children In Capital Defective

Pride in the nation's capital shrinks before disclosures such as were made by its health department.

It revealed the shocking fact that 63 per cent of the white children and 88 per cent of Negro students at the city's schools are suffering from one or more physical defects.

THE MARCH OF LABOR

IF WAR WERE PRIVATE BUSINESS

We know of no better argument against the private-profit system than can be furnished by the war for which that system is responsible.

What we have in mind is—

What if the army and navy were managed as industry is managed; that is, by private contractors for private profit?

Let us imagine — if we can stretch our imagination that far — that a campaign were awarded to the lowest bidder. A seaport is to be taken and some enterprising business man is given the assignment to do the job on a cost-plus basis. A time limit is agreed upon, with a proviso for a generous bonus if the business is completed sooner than promised and a penalty for every day over the stipulated date of completion.

Ridiculous? To be sure. A war which requires the best efforts of the nation and the willing sacrifice of millions of people just couldn't be fought like that. The people would shout "slavery" if their sons were to be drafted for service for the profit of a private contractor. And they would be right.

But what about the secondary front—the industrial line?

Well, it has been proposed that labor be drafted for war work. And it is an established policy that the workers used to supply and implement the army shall work for the profit of private contractors.

If, as we are told, the nation is battling for its very survival, then the drafting of workers for the common effort is justified—

Provided there is no private profit to be taken by an owning class.

But it is just as much slavery to force workers to serve private profiteers on the industrial line as on the battle line.

We wouldn't permit anybody to make a direct-profit by hiring workers to drop bombs on the enemy. Why, then, should we permit private capital to profiteer in the business of making the bombs?

Why not take ALL the profit out of war—

By inaugurating an economy of social ownership and democratic management of all industry? — Reading Labor Advocate.

CO-OPS VERSUS LEWISISM

A Minnesota farmer writing to a Twin City paper said: "Why should we pay a tribute to John L. Lewis, when, if we wish to organize, we have all the machinery to do this job for ourselves in our co-operative creameries?" Check!

Lewis' move to organize the dairy farmers is a slap in the face to the dairy co-operatives. He as much as says that the businesslike, democratic, voluntary program of what has come to be the largest group of commodity marketing co-operatives in the United States is a flop; that the dairy farmers should drop all that co-op program which they have been wasting their time at since long before John Lewis was born and form a new organization operating on the hold-up principle of "you come across, or else—"

Throughout Wisconsin, Minnesota, and other dairy states are co-operative creameries, cheese factories, and milk plant which are the pacesetters for the whole dairy business in the matter of price and honest treatment of the farmer. They haven't completely solved the farm problem, but thru their competitive action they have eliminated the gross exploitation of dairy farmers that existed before they came into the picture. Their benefits to farmers cannot be fully measured in terms of patronage dividends, because it is impossible to say what low prices would have been paid to farmers if the co-ops had not been on the job. Go into any dairy community which lacks a co-op dairy plant and you are pretty sure to find low prices, crooked testing, and even short weighing.

Holiday associations and pressure organizations come and go, as Lewis' will go. But the achievements of the dairy producers' co-ops are solid and constructive. Farmers will make a sad mistake if they desert their co-ops to chase after the Lewis mirage. — The Co-Operative Builder.

The Dutch first introduced golf in America in the seventeenth century. Not long after, an official edict from Albany prohibited the playing of golf in the streets of that city.

Hitler Swats Plutocrats But—He Is World's Richest Man

LONDON.—Adolf Hitler has ranted violently against the "plutocrats," but an investigation of his private income, apart from his salary as Reichsfuehrer, shows him to be top-dog in the upper brackets.

Hitler is sole owner of Zentral Verlag, the great German publishing combine which has an annual turnover of approximately \$280,000,000, employs more than 100,000 workers and shows a net profit of between \$28,000,000 and \$40,000,000.

No balance sheets are ever published; no auditor is ever allowed to examine the books. By terms of a contract arranged between Hitler and the director of the whole structure, Hitler has complete and absolute control over the company's income. It comes to him as the head of a private concern. It is said that the Berchtesgaden house and estate are kept out of this income, but even the whole abracadabra of electric elevators and tunnels cannot account for more than a small fraction of the great sum.

Hitler's control began in 1921, when the Zentral Verlag der NSDAP (Nationalist Socialist Party) was registered as a company in the name of Hitler. After Hitler took power, it grew quickly by the process of confiscating almost all competitors. In 1939 it took over the Jewish concerns of Mosse and Ullstein, two of the largest publishing houses.

About the same time, it seized the famous Wulf News Agency. Now known as the German News Agency, this service has a complete monopoly in German news field.

Zentral Verlag has its hooks in all the advertising agencies. All party books and periodicals must be published through Zentral Verlag, which adds to the profits from compulsory sales of "Mein Kampf" and innumerable books by Rosenberg, Goebbels and other Nazi leaders.

Through this firm, Hitler now owns two-thirds of all German newspaper outright in addition to drawing advertising revenue from eleven others. Each day, more than 16,000,000 newspapers out of the total German circulation of 25,000,000 come from the Zentral Verlag. Income from their sale alone reaches \$96,000,000 yearly.

ROBERT M. LAFOLLETTE AND THE WAR

This gives me a chance to say something which I have wanted to say for a long time. Senator Robert M. La Follette does not come up for election on November 3. But he is so distinguished both as a pacifist and a Progressive that it is important to think about him in this connection. He, like the other Progressives, voted against the key defense measures. But in all of the attacks on congressional individuals and groups by ardent supporters of the war I have not seen a single word against Senator La Follette.

This is recognition, first of all, of the Senator's outstanding service in relation to domestic problems. The man is so good, he has done so much, that even those who think he has been wrong about the war want to keep him right where he is. And even if he has voted against defense measures, his record as a patriotic American is clean.

Let me clip for you a few sentences from a speech short-waved recently to China by the Wisconsin Senator: "It is my belief that the people of the United States are united in their determination to win this war... In my opinion, the day of empire based upon subjugation is past. The sooner responsible heads of governments make this plain, the sooner will this war be won... This war will have been fought in vain unless exploitation, subjugation, and imperialism are abolished from the earth... Nor can our enunciation of such a policy wait until the war is won. In my opinion, this policy has a direct bearing on winning the war; it has a direct relationship to winning the peace." — William E. Bohm.

TAXES ARE HITTING BIG FORTUNES

The Springfield (Mass.) "Republican" declares "The era of the dollar tycoons is ended." It insists that the estate and inheritance taxes levied by Uncle Sam and the various states are gradually dissipating big fortunes.

In support of its position, the "Republican" cites the announcement that 250,000 shares of the common stock of the International Harvester Company have been placed on the market by the estates of the late Harold F. McCormick and Mary V. McCormick. The stock is worth over \$10,000,000 and the money is needed to satisfy the demands of the tax collector.

May the good work go on! The late Justice Brandeis was fond of saying that Americans might have genuine democracy, or vast wealth in the hands of a few fortunate citizens, but that they could not have both. Confronted by such a choice, the American people will vote overwhelmingly for genuine democracy and higher estate and inheritance taxes. — Labor.

IF Your Income is Above \$25,000 a Year, Don't Worry Much About Taxes

"A nation at war cannot afford luxurious living for a few." That admonition was passed on in June to the House Ways and Means Committee by the Treasury Department, with the suggestion that no citizen be permitted to retain for his personal use an income in excess of \$25,000 a year, and no man and wife more than \$50,000.

Under the Treasury proposal, originally advanced by President Roosevelt, a taxpayer would be allowed to deduct all state and local taxes. He also would be entitled to deduct an additional 15 per cent for debts. If he has no debts to liquidate, he could deduct 15 per cent of his net income for payment of insurance premiums or for investment in Federal securities.

The Treasury said the tax would bring in \$184,000,000 in revenue and would affect 11,000 individuals and married couples. It was summarily rejected by the Ways and Means Committee.

We Must Fight For The Common Man Now

Sen. Robert M. LA FOLLETTE, Jr., in The Progressive

It is no exaggeration to say that we live in one of the two or three most decisive periods in the recorded history of mankind. Our nation is embarked on a war effort whose scope is almost beyond the comprehension of the human mind. We have already appropriated or authorized the expenditure of more than two hundred billions of dollars to prosecute the war.

No man can say how much more may be spent before it is over but one thing is certain—many more billions will be requested and appropriated in the months ahead. Four to ten millions of the flower of the manhood of this nation will be in the armed services. They are or soon will be fighting on every continent and every ocean of the world.

In the midst of this convulsive world it is heartening to realize that the principles upon which the Progressive movement is founded are more vital today than at any time since the movement began more than 40 years ago. Those far-sighted leaders charting a course for the post-war world are outlining a program which the Progressives have fought to enact in Wisconsin and America.

Soaking The Poor Again

This keynote is based on the proposition that the post-war world must belong to the common man. This is right down the Progressive alley. We approve it because we believe it, and we know it is sound Progressive doctrine. This has ever been the mission and the message of the Progressive movement—to fight regardless of the taunts and jeers of the opposition, for the common man—for the farmer, the worker and the independent business and professional man and woman.

It would be a disastrous mistake to wait until the war is over to push our fight for the rights of the common man. It is more important to carry on the fight now that we are at war than it was in time of peace. So far the battle of the common man here at home has been running against us. We can still win it. We can win it by marshalling the Progressive forces for the crucial struggle to insure equality of sacrifice and participation in this war. This is something we can do now, while in the field of post-war planning we can only talk and plan until the war is over.

Danger Signals In Agriculture

We have not yet begun to tax war profits. Instead Congress is preparing to enact another soak-the-poor tax bill. We are still permitting \$1-a-year men to wield great power in our government, and all too often their decisions are influenced by their desire to dominate their industry after the war as they have done before.

We are allowing small business men to be ruined instead of utilizing their facilities for war production and essential civilian supply. Unless this trend is reversed the competitive segment of our economy will be liquidated and the groundmark laid for communism or fascism here in America after the war.

The farmers are suffering from lack of manpower with which to attain the goals they so patriotically accepted. In the dairy industry the cheese producers are confronted with chaos unless the government acts promptly to move the surplus it asked the farmers to provide.

The war emergency is being seized upon by reactionaries to abolish the social gains won in the last 10 years. These and many other problems are a challenge to all forward-looking citizens. A challenge to meet these problems now—not in some distant post-war future.

The winning of the war looms above every other consideration today. But Progressives will be derelict in their duty as free Americans if they let the war black out the urgent necessity of fighting to preserve and extend freedom at home.

Vote To Extend Economic Gains

What will it gain us if we conquer the whole world and lose our own freedom? How will the boys feel if they come home from enforcing the "Four Freedoms" on Africa, Asia, and Europe, only to find that while they were risking their lives far from home, their own country is no longer free?

We are fighting this war against our enemies, not to defend, extend, or restore any nation's empire or their control over subject peoples. If we win abroad and lose at home, we shall have fought and sacrificed again in vain.

Every progressive-minded American citizen who lives in a state where there are free elections has an opportunity this year to keep the democratic process alive in our own country by voting for candidates who stand for the preservation and extension of social and economic gains for the common man.

While brave American boys fight our battles abroad, we can and we must fight their battles here at home. We must not be confused and divided by those who make blind adherence to the executive the sole qualification for public office. Democracy can survive and flourish only when our elected officials are responsive to the will and the needs of the people, and not to any one man or small group of men.

Teacher—This make five times I have punished you this week. Now, William, what have you to say?
Bill—Well, I'm glad it's Friday.

Many authorities on phylogology claim that the ancient Greek is the most perfect language that ever existed in the world.

LIBERTY LIMERICKS

A go-getting salesman named Bill,
Said—"We've got an order to fill—
So sign up that pledge, Buy Bonds—and don't 'hedge.'
We can—and we must—and we will!"

Help America smash the Axis. Put 10% of your income into War Bonds and Stamps every payday.

"THE BEST"

A letter from a young co-operator who is now in the army says, "Our company is, according to the records, the best in camp, and boy, we're going to do our darnedest to keep it that way."

That's the spirit that builds armies. Rivalry between the different branches of the armed services, and between different outfits in each branch, is encouraged by the officers. It's the same idea as the rivalry between athletic teams.

Somewhat the same spirit is shown by cooperative managers, each of whom is eager to have his volume total and financial statement excel over that of other societies.

Co-operatives, we believe, could make more use of this "competition for excellence" principle. The Co-operative League used to award a certificate to societies which attained certain standards. We might even devise a co-op "distinguished service cross." People like to be recognized for doing good work. And why shouldn't they be? It's only human. Maybe the Co-operative movement is missing a bet here. — Co-Operative Builder.

24,000 Manufacturing Concerns Doomed

More than 24,000 manufacturing establishments, producing about \$4,000,000,000 of goods annually, will be forced out of business before October, the War Production Board forecast this week.

The doomed concerns represent 13 per cent of the nation's productive capacity and 8 per cent of the volume of business.

Learn to do useful things, and do them well.